Tytuł projektu: Dialog społeczny: uwarunkowania regionalne, krajowe i unijne (FERS.04.03-IP.06-0003/24).
Projekt jest dofinansowany przez Unię Europejską w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Analiza wymogów dokumentacyjnych w FENG

Proporcjonalność obciążeń administracyjnych, ochrona danych osobowych i informacji przedsiębiorstwa

29 października 2026 r.

Analiza przygotowana dla Konfederacji Lewiatan w ramach zamówienia nr 11/2026/DIALOG. Obejmuje proporcjonalność wymogów dokumentacyjnych w programie Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG), ochronę danych osobowych i tajemnicy przedsiębiorstwa, porównanie z programem Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) oraz ocenę wybranych rozwiązań czeskich i fińskich oraz rekomendacje dla Komitetu Monitorującego FENG (KM FENG).

Spis treści

I Główne tezy....3
II Akty prawne i dokumenty odniesienia....3
III Proporcjonalność wymogów i zaufanie do przedsiębiorcy....5
IV Minimalizacja danych....22
V Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa....26
VI Spójność wymogów w FENG i FERS....29
VII Interpretacja katalogów dokumentów....33
VIII Porównanie dobrych praktyk z Czech i Finlandii....37
IX Rekomendacje dla KM FENG....41

I Główne tezy

Uproszczona metoda rozliczania kosztów nie wyłącza sprawdzania warunków wsparcia, w tym kwalifikowalności uczestnika. Zakres żądanej dokumentacji powinien odpowiadać celowi weryfikacji i rozpoznanemu ryzyku. Sama potrzeba sprawdzenia warunku udziału nie uzasadnia automatycznie pozyskania całej dokumentacji pracowniczej (rozdział III).

Minimalizacja danych wymaga ograniczenia ich zakresu do informacji niezbędnych do osiągnięcia celu weryfikacji. Wynagrodzenie co do zasady stanowi zwykłą daną osobową. Informacje zawarte w dokumentach mogą jednak w omówionych przypadkach należeć do danych szczególnych kategorii, także gdy ujawniają je pośrednio (rozdział IV).

Informacja o obowiązkach kadry może stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa, jeżeli łącznie spełnia ustawowe przesłanki tej ochrony. Ujawnienie jej w ramach obowiązków weryfikacyjnych nie powoduje samo przez się utraty ochrony, o ile informacja nadal spełnia te przesłanki. Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa może występować łącznie z ochroną danych osobowych (rozdział V).

Różnice wymogów FENG i FERS należy oceniać w odniesieniu do faktu wymagającego udowodnienia, warunków wsparcia i ryzyka. Równoważny standard dowodowy jest uzasadniony, gdy porównuje się ten sam fakt w porównywalnych warunkach. Sama różnica między programami nie przesądza o bezprawności szerszego wymogu (rozdział VI).

Zwrot „w szczególności” wskazuje na przykładowy charakter katalogu dokumentów. Dopuszczalność innego dowodu należy jednak ocenić z uwzględnieniem warunków właściwego instrumentu i celu weryfikacji. Otwarty katalog nie znosi obowiązku wykazania kwalifikowanego statusu uczestnika (rozdział VII).

Przytoczony materiał wskazuje na ryzyko nadmiernych żądań informacyjnych. Nie pozwala jednak jednoznacznie ustalić, że wymogi te zmniejszyły liczbę wniosków w FENG. Rekomendowane uproszczenia powinny ograniczać zbędny obieg dokumentów przy zachowaniu możliwości sprawdzenia warunków wsparcia i dostępu do źródeł (rozdział IX).

II Akty prawne i dokumenty odniesienia

Analiza odwołuje się do Konstytucji RP, Prawa przedsiębiorców, Kodeksu postępowania administracyjnego, ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO), rozporządzenia (UE) 2021/1060, ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz Zasad techniki prawodawczej. Przy poszczególnych zagadnieniach wskazano także dokumenty programowe i komentarze.

Punktem wyjścia analizy był stan na 9 października 2026 r. Wersje dokumentów i miejsca przywołanych fragmentów wskazano w przypisach. Analiza opiera się na

przepisach i dokumentacji wskazanych naborów. Nie obejmuje oceny konkretnego wezwania, podpisanej umowy ani dokumentu powierzenia czynności, których nie udostępniono. Rozstrzygnięcie indywidualnego przypadku wymaga uwzględnienia właściwego stanu faktycznego.

W tekście MŚP oznacza mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, IZ — instytucję zarządzającą, IP — instytucję pośredniczącą, EFS+ — Europejski Fundusz Społeczny Plus, a PARP — Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Skróty PKW i KKK odnoszą się odpowiednio do Ponadregionalnych Klastrów Wzrostowych i Krajowych Klastrów Kluczowych.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.), zwłaszcza art. 51 ust. 2[1].

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. — Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, ze zm.), zwłaszcza art. 10–12. Aktualizowany tekst Sejmu uwzględnia również Dz. U. z 2025 r. poz. 1795 i 1826 oraz z 2026 r. poz. 507[2].

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. — Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1691); dalej: k.p.a.; zwłaszcza art. 1 i 8.[3]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016, s. 1, ze sprostowaniami.[4]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące funduszy (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, s. 159, ze zm.), zwłaszcza art. 40, 53, 74 i 75. Przywołana kopia skonsolidowana: 1 lipca 2026 r.[5]

---

1 Konstytucja RP z 02.04.1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm., art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 1–2. Urzędowy tekst.

2 Prawo przedsiębiorców z 06.03.2018 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1480 ze zm.; art. 7 i 10–12. Aktualizowany PDF Sejmu z 16.10.2026 r.

3 Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1691; art. 1 i 8.

4 RODO, rozporządzenie UE 2016/679, Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016 r., s. 1, ze sprostowaniami. Tekst skonsolidowany 000.003.

5 Rozporządzenie UE 2021/1060, Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021 r., s. 159 ze zm.; tekst skonsolidowany z 01.07.2026 r.

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733, ze zm.), dalej: ustawa wdrożeniowa; zwłaszcza art. 25–26, 72 i 87–91. Aktualizowany tekst Sejmu uwzględnia Dz. U. z 2025 r. poz. 1844 i z 2026 r. poz. 912[6].

Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 85), dalej: u.z.n.k.; w szczególności art. 11[7].

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej" (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 300); dalej: ZTP; załącznik, § 153 ust. 3.[8]

Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027 z 19 maja 2026 r., MFiPR/2021–2027/9(3) (dalej: Wytyczne), podrozdział 3.10 pkt 8–10; dokumentacja FENG 2.17, SMART, FENG 2.25, FERS Akademia HR oraz czeskich programów wskazana bezpośrednio w odpowiednich rozdziałach[9].

III Proporcjonalność wymogów i zaufanie do przedsiębiorcy

Pytanie analityczne: Czy żądanie od podmiotów trzecich (MŚP korzystających ze wsparcia) dokumentów o charakterze poufnym (np. umów o pracę, kontraktów menedżerskich, szczegółowych zakresów obowiązków) w celu weryfikacji wskaźnika rozliczanego ryczałtowo jest zgodne z zasadą proporcjonalności oraz zasadą zaufania do przedsiębiorcy?

Zasady proporcjonalności i zaufania

Przy ocenie żądania dokumentów trzeba ustalić, czy nakładany na przedsiębiorcę obowiązek odpowiada celowi weryfikacji. W prawie krajowym zasadę tę wyraża art. 12 Prawa przedsiębiorców: „Organ prowadzi postępowanie w sposób budzący zaufanie przedsiębiorców do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania"[10]. Art. 7 ust. 1 pkt 4 Prawa przedsiębiorców definiuje organ jako „właściwy w sprawach podejmowania,

---

6 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm.; aktualizowany PDF Sejmu z 31.07.2026 r.

7 Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 85, art. 11.

8 Zasady techniki prawodawczej, t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 300, załącznik, § 153 ust. 3, s. 30.

9 Wytyczne, podrozdział 3.10 pkt 8–10 oraz rozdział 4; FENG 2.17 KKK, załącznik nr 1 do umowy, § 2 ust. 3–5; PKW, wzór umowy z 08.09.2026 r.

10 Prawo przedsiębiorców z 06.03.2018 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1480 ze zm.; aktualizowany PDF Sejmu z 16.10.2026 r.; art. 7 ust. 1 pkt 4; art. 10 ust. 1–3; art. 11 –12, s. 4–6 PDF. Nowa data pliku nie zastępuje ustalenia wersji właściwej na datę zdarzeń.

wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej organ administracji publicznej, inny organ władzy publicznej, z wyłączeniem sądów, a także organ samorządu zawodowego”[11].

Granice pozyskiwania informacji o obywatelach wyznacza art. 51 ust. 2 Konstytucji RP: „Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym”[12].

Podobnie zasady zaufania i proporcjonalności ujmuje art. 8 § 1 k.p.a.:

> § 1. Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania[13].

Do 2017 r. art. 8 k.p.a. nie wyrażał zasady proporcjonalności wprost. Jej znaczenie wyjaśnia komentarz P. M. Przybysza:[14]

> „Zasada ta nakazuje podejmowanie przez administrację działań proporcjonalnych do zamierzonego celu. Nie powinny być zatem nakładane na stronę obowiązki niewspółmierne do celu, który miałby być osiągnięty dzięki ich nałożeniu (zob. art. 5 zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy z 20 czerwca 2007 r. w sprawie dobrej administracji oraz art. 6 Europejskiego Kodeksu Dobrych Praktyk Administracji)”[15].

Do oceny relacji między celem działania a nakładanym obciążeniem służy test proporcjonalności wypracowany w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. „Posługiwanie się nim sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na trzy pytania:
1) czy wprowadzona regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków,

---

11 Prawo przedsiębiorców z 06.03.2018 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1480 ze zm., art. 7 ust. 1 pkt 4, s. 4 aktualizowanego tekstu Sejmu z 16.10.2026 r.

12 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 02.04.1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.; tekst ujednolicony Sejmu z 07.01.2015 r.; art. 31 ust. 3, s. 6 PDF; art. 51 ust. 1–2, s. 9 PDF.

13 Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1691; art. 1, s. 2 PDF; art. 8 § 1–2, s. 4 PDF.

14 Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 23, art. 8; ustawa z dnia 07.04.2017 r. o zmianie ustawy — Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 935, art. 1 pkt 3 i art. 18. Do 01.06.2017 r. art. 8 brzmiał: „Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej”. Nowelizacja dodała w § 1 zasady proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania, a w § 2 regułę utrwalonej praktyki.

15 P. M. Przybysz, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz aktualizowany*, SIP LEX/el. 2026, art. 8, pkt 4; stan prawny 01.08.2026 r.

2) czy regulacja ta jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest powiązana,
3) czy rezultaty wprowadzanej regulacji pozostają w odpowiedniej proporcji do ciężarów nakładanych na obywatela”[16].

> Powołanie się na art. 8 k.p.a. wymaga jednak uwzględnienia zakresu jego zastosowania. Jak zastrzeżono w komentarzu: „omawiany artykuł nie może być stosowany w tych sferach działania administracji, które nie są unormowane przez przepisy Kodeksu”[17].

Zaufanie do przedsiębiorcy znajduje odrębny wyraz w art. 10 ust. 1 i 2 Prawa przedsiębiorców[18].

Rozstrzyganie wątpliwości na korzyść przedsiębiorcy podlega przy tym warunkom i wyjątkom określonym w art. 10 ust. 2–3 tej ustawy:[19]

> «Art. 10. 2. Jeżeli przedmiotem postępowania przed organem jest nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie uprawnienia, a w tym zakresie pozostają niedające się usunąć wątpliwości co do stanu faktycznego, organ rozstrzyga je na korzyść przedsiębiorcy. 3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli: 1) w postępowaniu uczestniczą podmioty o spornych interesach lub wynik postępowania ma bezpośredni wpływ na interesy osób trzecich; 2) odrębne przepisy wymagają od przedsiębiorcy wykazania określonych faktów; 3) wymaga tego ważny interes publiczny, w tym istotne interesy państwa, a w szczególności jego bezpieczeństwa, obronności lub porządku publicznego.»

Praktyczne znaczenie przepisów szczególnych dla obowiązków dowodowych przedsiębiorcy podkreśla P. Kwiatkowski w komentarzu do art. 10:

---

16 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12.02.2014 r., sygn. akt K 23/10, OTK-A 2014, nr 2, poz. 10.

17 P. M. Przybysz, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz aktualizowany*, SIP LEX/el. 2026, art. 8, pkt 3; stan prawny 01.08.2026 r.

18 Prawo przedsiębiorców, art. 10 ust. 1–3; t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1480 ze zm., s. 5 aktualizowanego PDF Sejmu z 16.10.2026 r.

19 Prawo przedsiębiorców z 06.03.2018 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1480 ze zm.; aktualizowany tekst Sejmu z 16.10.2026 r., art. 7 ust. 1 pkt 4, s. 4; art. 10 ust. 1–3, s. 5.

„Budowa omawianego przepisu sugeruje, że jego rola to wprowadzenie domniemania zgodności działania przedsiębiorcy z prawem, jego uczciwości i poszanowania dobrych obyczajów. Wzruszenie tego domniemania jest oczywiście możliwe poprzez przeprowadzenie dowodu przeciwieństwa. Trudno wyobrazić sobie praktyczne zastosowanie ww. przepisu. W sytuacji ubiegania się przez przedsiębiorcę np. o wydanie korzystnej dla niego decyzji przepisy szczególne – zwłaszcza prawa materialnego – będą decydować o tym, jakie okoliczności przedsiębiorca będzie musiał udowodnić, co niejednokrotnie determinować będzie także środki dowodowe, jakimi będzie mógł się posłużyć w konkretnym postępowaniu. Podobnie w przypadku prowadzenia postępowań, zmierzających do kontroli działalności przedsiębiorcy pod kątem zgodności z prawem, wykazanie przez organ określonych okoliczności może doprowadzić do wydania określonej decyzji. Ogólne domniemanie zgodności działań przedsiębiorcy z prawem, jego uczciwości i poszanowania dobrych obyczajów niewiele więc zmieni”[20].

Przytoczone zasady nie mają jednak bezpośredniego zastosowania do każdej czynności wykonywanej w projekcie finansowanym ze środków publicznych. Trzeba ustalić reżim prawny danej czynności oraz status podmiotu, który ją wykonuje. Beneficjent sprawdzający uprawnienie uczestnika do wsparcia nie staje się przez to automatycznie organem w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 4 Prawa przedsiębiorców. Również wyłączenia k.p.a. dotyczące wyboru projektów i procedury odwoławczej, przewidziane w art. 59 i 72 ustawy wdrożeniowej, nie przesądzają o zasadach wszystkich późniejszych kontroli ani postępowań w sprawie zwrotu środków. Proporcjonalność weryfikacji zarządczych należy oceniać na podstawie art. 74 ust. 2 rozporządzenia 2021/1060, a zakres pozyskiwanych danych osobowych — zgodnie z RODO. Argumenty z k.p.a. i Prawa przedsiębiorców uzupełniają tę ocenę tam, gdzie można wykazać ich zastosowanie.

Art. 74 ust. 2 rozporządzenia 2021/1060 stanowi: „Weryfikacje zarządcze, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a), opierają się na analizie ryzyka i są proporcjonalne do ryzyk stwierdzonych ex ante i na piśmie”[21].

Dla oceny żądanych dokumentów istotne jest także to, co podlega rozliczeniu i jak należy to potwierdzić. Zasady te określają pkt 8–10 podrozdziału 3.10 Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027:

8) Warunki rozliczania kosztów uproszczoną metodą rozliczania wydatków określa umowa o dofinansowanie projektu, w szczególności:

nazwę i koszt objęty uproszczoną metodą rozliczania wydatków,

20 P. Kwiatkowski [w:] *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, red. A. Pietrzak, Warszawa 2019, art. 10.

21 Rozporządzenie UE 2021/1060, art. 74 ust. 2, s. 88 tekstu skonsolidowanego z 01.07.2026 r., konsolidacja 006.001.

wskaźnik rozliczający uproszczoną metodę rozliczania wydatków (nie dotyczy stawki ryczałtowej),

dokumenty potwierdzające osiągnięcie rezultatów, wykonanie produktów lub zrealizowanie działań zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie projektu (nie dotyczy stawki ryczałtowej).

9) Koszty rozliczane uproszczoną metodą rozliczania wydatków są traktowane jak wydatki faktycznie poniesione. Nie ma obowiązku gromadzenia faktur i innych dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej na potwierdzenie poniesienia wydatku w ramach projektu.

10) Rozliczenie kosztów za pomocą uproszczonej metody rozliczania wydatków dokonywane jest w oparciu o faktyczny postęp realizacji projektu i osiągnięte wskaźniki, przy czym:

a) w przypadku stawek jednostkowych – rozliczenie następuje według określonej kwoty stawki jednostkowej i liczby stawek jednostkowych (produktów lub rezultatów) zrealizowanych w ramach projektu,

b) w przypadku kwot ryczałtowych – rozliczenie kwoty ryczałtowej jest uzależnione od zrealizowania objętych nią działań w całości albo dokonywane jest w etapach (tzw. kamienie milowe) w sposób określony w metodyce, o ile uzasadnia to charakter projektu,

c) w przypadku stawek ryczałtowych – rozliczenie następuje według określonej stawki ryczałtowej odnoszonej do kwalifikowalnych kosztów będących podstawą rozliczenia.

Podstawy i granice uprawnień kontrolnych

Znaczenie ma również to, kto prowadzi weryfikację i do kogo kieruje żądanie. IZ lub, za jej zgodą, instytucja pośrednicząca bądź wdrażająca może zlecać innym podmiotom usługi związane z realizacją swoich zadań, z wyjątkiem prowadzenia kontroli systemowych. Umożliwia to co do zasady przeprowadzanie czynności kontrolnych w imieniu IZ przez inny podmiot. Dopuszczalność tych czynności zależy jednak od zakresu i prawidłowości zlecenia. Przy kontroli w miejscu realizacji projektu lub w siedzibie podmiotu kontrolowanego potrzebne jest także pisemne, imienne upoważnienie. Taką kontrolę należy odróżnić od sprawdzania dokumentów przez beneficjenta na podstawie umowy wsparcia[22].

Beneficjent ma obowiązek udostępnić instytucji kontrolującej dokumenty bezpośrednio związane z realizacją projektu, w szczególności te, które pozwalają potwierdzić kwalifikowalność wydatków, z zachowaniem przepisów o tajemnicy

22 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm.; art. 9 ust. 5–6, s. 12–13, oraz art. 25 ust. 4 pkt 1 i ust. 5, s. 23 aktualizowanego PDF Sejmu z 31.07.2026 r.

prawnie chronionej. Obowiązek obejmuje również dokumenty niezwiązane bezpośrednio z projektem, jeżeli są konieczne do stwierdzenia kwalifikowalności ponoszonych w nim wydatków. Udostępniane informacje mogą obejmować dane osobowe, ale tylko w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z ustawy[23,24,25,26].

Ustawa wdrożeniowa reguluje powierzenie zadań instytucjom w art. 9 ust. 1–2[27].

Na podstawie art. 25 ust. 10 ustawy wdrożeniowej kontrolujący może, w celu potwierdzenia prawidłowości i kwalifikowalności poniesionych wydatków, zwrócić się o złożenie wyjaśnień do innych niż beneficjent podmiotów lub osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym uczestników projektu, grantobiorców, ostatecznych odbiorców, wykonawców lub podwykonawców. Uprawnienie to przysługuje w związku z podejrzeniem wystąpienia nadużycia finansowego lub złożeniem przez beneficjenta niewystarczających wyjaśnień[28].

---

23 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm.; art. 25 ust. 8 pkt 1 i ust. 9, s. 24; art. 87 ust. 1–2, s. 63–64; art. 89 ust. 1, s. 64–65 aktualizowanego PDF Sejmu z 31.07.2026 r.

24 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. (RODO), tekst skonsolidowany 000.003 ze sprostowaniami; art. 4 pkt 2, 7–8, s. 3–4; art. 6 ust. 1 i 3, s. 7–8; art. 13 ust. 1–4, s. 13–14; art. 14 ust. 1–5, s. 15–16; art. 26 ust. 1, s. 23; art. 28 ust. 1 i ust. 3 zdanie wprowadzające, s. 24–25; art. 35 ust. 1, s. 30–31 PDF. Uzupełniająco: art. 25, s. 23; art. 30 i 32–35, s. 27–32.

25 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm.; aktualizowany PDF Sejmu z 31.07.2026 r.; art. 87 ust. 1–2 oraz ust. 3 dotyczący EFS+; art. 88, s. 63–64; art. 89–91, s. 64–65.

26 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm.; aktualizowany tekst Sejmu z 31.07.2026 r., art. 89 ust. 1, s. 64–65, oraz art. 90 ust. 1 –2 i art. 91, s. 65. Art. 89 ust. 2 dotyczy odrębnie osób otrzymujących wsparcie z EFS+.

27 Ustawa wdrożeniowa, t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm., art. 9 ust. 1–2, s. 12 aktualizowanego PDF Sejmu z 31.07.2026 r.

28 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm., art. 25 ust. 10, s. 24 aktualizowanego PDF Sejmu z 31.07.2026 r.

Wskazane podmioty i osoby mają obowiązek udzielić wyjaśnień lub udostępnić instytucji kontrolującej dokumenty dotyczące realizacji projektu. Spójnik „lub” nie wyklucza żądania zarówno wyjaśnień, jak i dokumentów. Wymaga to jednak spełnienia przesłanek art. 25 ust. 10 i uzasadnienia zakresu żądania celem weryfikacji.[29]

Zgodnie z § 8 ust. 1 wzorów umów PKW i KKK beneficjent poddaje projekt kontroli Instytucji[30,31].

Obowiązujące obecnie wzory umów o dofinansowanie zawieranych z PARP odróżniają Instytucję od Beneficjenta realizującego projekt[32]. W omawianym dalej modelu FERS beneficjenci lub partnerzy realizujący projekt są określani jako operatorzy.[33] Jeżeli beneficjent świadczy usługi w ramach pomocy de minimis, np. na rzecz członków klastra, zyskuje również umowne uprawnienia kontrolne.

Opisane uprawnienia ustawowe i umowne trzeba następnie ocenić w świetle konstytucyjnych granic pozyskiwania informacji, określonych w art. 51 Konstytucji. Użyte w jego ust. 2 pojęcie „władze publiczne” nie ogranicza się w analizowanych relacjach do IZ.

---

29 K. Łoza, A. Syroka-Bojarczyk [w:] *Ustawa o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Komentarz*, red. M. Perkowski, R. Poździk, WKP 2023, komentarz do art. 25, pkt 11. Stan prawny: 06.10.2022 r. Autorzy wskazują: „Na te podmioty lub osoby nałożono obowiązek udzielenia wyjaśnień i udostępnienia dokumentów dotyczących realizacji projektu”.

30 PARP, wzory umów o dofinansowanie: PKW, nabór FENG.02.17-IP.02-004/26, plik z 08.09.2026 r.; KKK, nabór FENG.02.17-IP.02-003/26; w obu: § 8 ust. 1, s. 22.

31 PARP, PKW, II nabór 2026, wzór umowy o dofinansowanie, załącznik nr 4 do Regulaminu wyboru projektów (RWP), 08.09.2026 r., 39 stron. Przywołano wzór, nie podpisaną umowę. § 8 ust. 1–4, s. 22, oraz przypisy 40–41.

32 PARP, przywołane wyżej wzory umów PKW (FENG.02.17-IP.02-004/26) i KKK (FENG.02.17-IP.02-003/26), komparycja, s. 1 (oznaczenie stron); § 1 ust. 6–7, s. 2 (usługi i pomoc de minimis).

33 PARP, Proces udzielania wsparcia przedsiębiorcom przez Operatorów, załącznik nr 9 do dokumentacji naboru FERS.01.03-IP.09-002/23, wersja 17-stronicowa, część I, s. 3. Definicja dotyczy tego modelu FERS; dokument nie ustala samodzielnie ról w FENG. Sam plik PDF nie pozwala ustalić daty wersji.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 Konstytucji RP „Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby". Podstawę ustawową obowiązku udostępnienia dokumentów przez beneficjenta instytucji kontrolującej przewidują art. 25 ust. 8 pkt 1 i ust. 9 ustawy wdrożeniowej, w granicach określonych w tych przepisach. Z kolei ust. 2 wskazuje, że „władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym". Jeżeli podmiot niepubliczny wykonuje w imieniu IZ władztwo publiczne, nadal obowiązują go wskazane ograniczenia w pozyskiwaniu informacji.[34]

34 Konstytucja RP z 02.04.1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm., art. 51 ust. 1–2; ustawa wdrożeniowa, art. 25 ust. 8 pkt 1 i ust. 9. M. Florczak-Wątor [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. II, red. P. Tuleja, WKP 2023, art. 51, pkt 1 i 4 (stan prawny: 31.07.2023 r.).

Art. 51 ust. 2 Konstytucji odnosi się wyłącznie do relacji wertykalnych, czyli do żądań informacji kierowanych przez podmiot działający w danej relacji jako władza publiczna[35]. O takim charakterze relacji decydują wykonywane zadania i kompetencje, a nie samo podporządkowanie kontrolowanego. Żądanie instytucji publicznej oraz żądanie prywatnego beneficjenta wobec uczestnika wymagają zatem odrębnej oceny. Przywołane przepisy ustanawiają podstawy kontroli i żądania dokumentów w określonych w nich granicach. Ocena dopuszczalności konkretnego żądania wymaga jednak uwzględnienia kompetencji kontrolującego, celu weryfikacji oraz niezbędności i proporcjonalności żądanych danych.

Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 19 lutego 2002 r. (U 3/01): „Art. 51 ust. 1 Konstytucji nie określa w sposób jednoznaczny podmiotu zobowiązanego do realizacji prawa zagwarantowanego w tym przepisie. Oznacza to, że wymieniony przepis konstytucyjny dotyczy wszelkich przypadków, w których jednostka zobowiązana zostaje do ujawniania informacji o sobie innym podmiotom, a więc także podmiotom prywatnym”[36].

Ocena zgodności konkretnego żądania z art. 51 ust. 1 Konstytucji wymaga wskazania podstawy ustawowej odpowiadającej zakresowi żądanych informacji. Samo umowne uprawnienie kontrolne nie przesądza o dopuszczalności pozyskania wszystkich danych zawartych w dokumentacji kadrowej[37,38].

---

35 M. Florczak-Wątor [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. II, red. P. Tuleja, WKP 2023, komentarz do art. 51, pkt 1, akapit drugi, oraz pkt 4. Stan prawny: 31.07.2023 r. Pkt 4 wiąże niezbędność informacji z przyznanymi organowi kompetencjami i zbieraniem danych w ich granicach.

36 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19.02.2002 r., sygn. akt U 3/01, OTK-A 2002, nr 1, poz. 3, uzasadnienie IV.1–2. Cytat dotyczy art. 51 ust. 1 i prywatności także w relacjach prywatnych; zarzut dotyczący ust. 2 cofnięto, a postępowanie w tej części umorzono (część III). Wyrok wydano na tle ówczesnych regulacji aptecznych; przywołano wywód dotyczący ochrony prywatności.

37 Art. 30 ust. 2 ustawy wdrożeniowej z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm., s. 30; art. 37 ust. 1 oraz art. 39 ust. 1–2 ustawy z dnia 30.04.2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 500, s. 12–13. Art. 30 ust. 2 obejmuje beneficjentów jako podmioty udzielające pomocy; art. 37 ust. 1 — obowiązki informacyjne ubiegającego się o pomoc de minimis, a art. 39 ust. 1–2 — informacje o pomocy dotyczącej adresata, żądane m.in. przez podmiot udzielający pomocy, w określonym zakresie i terminie.

38 PARP, PKW, II nabór 2026, wzór umowy o dofinansowanie, załącznik nr 4 do RWP, 08.09.2026 r., 39 stron. Przywołano wzór, nie podpisaną umowę. § 3a ust. 3 pkt 7–10, s. 11, oraz § 13 ust. 9 i 12, s. 32–33.

Dokumenty programowe

Rozliczenie wyjazdu stawką jednostkową nie wyłącza sprawdzania zatrudnienia lub innej kwalifikowanej podstawy zaangażowania uczestnika. Nie oznacza jednak automatycznie, że uzasadnione jest żądanie pełnej dokumentacji pracowniczej ze wszystkimi zawartymi w niej danymi. Warunki KKK i PKW wyraźnie dopuszczają weryfikację umowy o pracę lub odpowiedniego innego dokumentu oraz zakresu obowiązków[39,40].

W dokumentach tych trzeba rozróżnić ustalenie wysokości rozliczanej kwoty od sprawdzenia warunków jej rozliczenia. Stawka jednostkowa upraszcza pierwszą czynność, ale nie eliminuje drugiej. Weryfikację spełnienia warunków refundacji przy metodach uproszczonych przewiduje art. 74 ust. 1 lit. a ppkt (ii)[41].

Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku PKW wskaźnik oblicza się przez sumowanie wyjazdów poszczególnych pracowników, a nie wyłącznie liczbę wydarzeń. Dlatego sama informacja, że przedsiębiorstwo uczestniczyło w targach, nie musi wystarczyć do wykazania wszystkich rozliczanych jednostek. W mojej ocenie uzasadnia to sprawdzenie, kto uczestniczył, w jakim charakterze i czy spełniał warunki udziału[42].

Umowę o pracę lub inny właściwy dokument zaangażowania można sprawdzać na podstawie § 2 ust. 4 pkt 2 załącznika nr 1 do umowy o dofinansowanie w KKK i PKW (II nabór 2026). To postanowienie nie uzależnia weryfikacji od podejrzenia nadużycia. Dopuszcza ją podczas sprawdzania wniosku o płatność, kontroli na miejscu oraz na innych etapach realizacji lub nadzorowania projektu. Samo przedstawienie polecenia wyjazdu nie wyłącza zatem możliwości sprawdzenia podstawy zatrudnienia wskazanej w tym poleceniu[43].

---

39 PARP, Załącznik nr 1. Warunki rozliczenia stawek jednostkowych — KKK, II nabór 2026, załącznik nr 1 do umowy, 02.09.2026 r., § 2 ust. 1–5, s. 2–3 (ust. 1–2: s. 2; ust. 3: s. 2–3; ust. 4–5: s. 3).

40 PARP, Załącznik nr 1. Warunki rozliczenia stawek jednostkowych — PKW, II nabór 2026, załącznik nr 1 do umowy, 08.09.2026 r., § 2 ust. 1–5, s. 2–3 (ust. 1–2: s. 2; ust. 3: s. 2–3; ust. 4–5: s. 3).

41 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z 24.06.2021 r., tekst skonsolidowany z 01.07.2026 r., 006.001, art. 53 ust. 1, s. 67; art. 74 ust. 1 akapit pierwszy lit. a ppkt (i)–(ii), s. 87; art. 74 ust. 2, s. 88 PDF. Konsolidacja ma charakter informacyjny.

42 PARP, Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu — PKW, II nabór 2026, załącznik nr 6 do Regulaminu wyboru projektów, 08.09.2026 r., część „Wskaźniki produktu dotyczące stawek jednostkowych – internacjonalizacja”, s. 54.

43 PARP, FENG 2.17 KKK, II nabór 2026, załącznik nr 1 do umowy, Warunki rozliczenia stawek jednostkowych, 02.09.2026 r., § 2 ust. 4–5, s. 3.

Dokumenty księgowe i wyciągi bankowe dotyczące podróży objęte są natomiast szczególnym rozwiązaniem z § 2 ust. 5. Przesłanką są poważne wątpliwości co do rzeczywistego odbycia podróży albo uzasadnione podejrzenia nadużyć. Dokumenty te mają potwierdzać rzeczywistość podróży, a nie służyć przeliczaniu stawki według faktycznie poniesionych kosztów[44].

Przewodnik PKW rozróżnia przy tym sytuację personelu koordynatora i uczestników reprezentujących członka klastra.

Dla personelu koordynatora pkt 3.4.2 części I odsyła do pkt 3.4.1, który wskazuje osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę. W przypadku uczestników reprezentujących członka klastra pkt 5.4.2 części I nakazuje stosować zasady identyfikacji personelu projektu do relacji między uczestnikiem a tym członkiem klastra[45].

Jednocześnie dowolna współpraca między przedsiębiorcami (B2B) lub umowa cywilnoprawna nie staje się automatycznie podstawą zaliczenia do personelu projektu. W każdym wypadku trzeba odrębnie ustalić, czy dana sytuacja mieści się w definicji personelu projektu i warunkach właściwej kategorii wsparcia. Samo użycie określenia „współpracownik” nie rozstrzyga tej kwestii[46].

Podrozdział 3.8 pkt 17 Wytycznych wyłącza stosowanie tego podrozdziału, z wyjątkiem pkt 13, do personelu, którego koszty zaangażowania są rozliczane metodami uproszczonymi. Nie uchyla to definicji ze słownika ani szczególnych warunków dokumentacji programu. Nie uzasadnia więc wniosku, że status uczestnika przestaje mieć znaczenie[47].

Sam wyjazd rozliczony stawką jednostkową nie przesądza, że wszystkie koszty zaangażowania tej osoby — w szczególności odrębnie rozliczane wynagrodzenie — podlegają tej samej metodzie. Zakres zastosowania pkt 17 wymaga ustalenia sposobu rozliczania odpowiednich kosztów.

---

44 Tamże, § 2 ust. 5, s. 3.

45 PARP, Przewodnik kwalifikowalności wydatków — PKW, II nabór 2026, załącznik nr 1 do Regulaminu wyboru projektów, 08.09.2026 r., pkt 3.4.1, s. 9; pkt 3.4.2 część I, s. 10–11; pkt 5.4.2 część I, s. 21–22. Fragmenty dotyczą tej dokumentacji PKW; nie zastępują odrębnych warunków innych naborów.

46 Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027, MFiPR/2021–2027/9(3), 19.05.2026 r., słownik pojęć, hasło „personel projektu”, s. 7; podrozdział 3.8, pkt 13, s. 60, oraz pkt 17, s. 61.

47 Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027, MFiPR/2021–2027/9(3), 19.05.2026 r., podrozdział 3.8, pkt 17, s. 61, oraz objęty odesłaniem pkt 13, s. 60.

Weryfikacja wyjazdu obejmuje tożsamość uczestnika oraz jego stanowisko lub funkcję. Warunki KKK dopuszczają ponadto sprawdzenie związku uczestnika z beneficjentem na podstawie odpowiedniego dokumentu zatrudnienia lub zaangażowania i adekwatnego zakresu obowiązków.[48] Warunki PKW podobnie rozróżniają dokumenty podstawowe i dodatkową weryfikację. Możliwość sprawdzenia tych dokumentów nie oznacza jednak automatycznego obowiązku przekazania wszystkich zawartych w nich danych. Ich zakres powinien odpowiadać celowi sprawdzenia.[49,50]

Jeżeli instytucja nie przyjmuje oświadczenia albo kopii z zasłoniętymi danymi zamiast dokumentu źródłowego, zasadne jest ustalenie, dlaczego potrzebna jest pełna kopia i czy określony cel można osiągnąć w mniej ingerujący sposób[51].

48 PARP, FENG 2.17 KKK, II nabór 2026, załącznik nr 1 do umowy „Warunki rozliczenia stawek jednostkowych”, 02.09.2026 r., § 2 ust. 3 pkt 2 oraz ust. 4 pkt 2, s. 3. Dokument dotyczy weryfikacji wyjazdu i związku uczestnika z beneficjentem.

49 PARP, FENG 2.17 PKW, II nabór 2026, załącznik nr 1 do umowy „Warunki rozliczenia stawek jednostkowych”, 08.09.2026 r., § 2 ust. 3–4, s. 2–3; w szczególności ust. 4 pkt 2, s. 3. Dokument dotyczy warunków rozliczania tego naboru.

50 RODO, art. 5 ust. 1 lit. b–c oraz art. 25 ust. 1–2. Adekwatność i niezbędność danych ocenia się w odniesieniu do konkretnego celu weryfikacji; katalog dopuszczalnych dokumentów nie uzasadnia sam przez się pozyskiwania każdej zawartej w nich informacji.

51 RODO, rozporządzenie (UE) 2016/679, tekst skonsolidowany 000.003 ze sprostowaniami, art. 25 ust. 1–2, s. 23, oraz art. 32 ust. 1–2, s. 28–29 PDF.

Zakres kontroli a właściwa dokumentacja

Znaczenie właściwej wersji dokumentacji pokazuje próba pozyskania informacji nieprzewidzianych dokumentami programowymi, opisana w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA) z 24 lutego 2026 r., I GSK 786/23, dotyczącym Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) Województwa Śląskiego 2014–2020. W okresie realizacji tego projektu oświadczenie uczestnika wystarczało do potwierdzenia spełnienia warunków udziału. Beneficjent podjął „czynności zmierzające do weryfikacji sytuacji wszystkich uczestników projektu na lokalnym rynku pracy, wysyłając stosowne pisma do powiatowych urzędów pracy oraz oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w C. i w K. z prośbami o stosowne informacje o tych osobach w kontekście ich statusu - zatrudnienia lub bezrobotnego. Jednakże stanowiska zajęte przez te instytucje były odmowne i jednoznacznie wskazywały, że ze względu na obowiązujące przepisy RODO strona skarżąca nie może takich informacji uzyskać. […] Dopiero wersja wytycznych, obowiązująca od 1 stycznia 2021 r., dodała kolejne jednostki redakcyjne - tj. podrozdział 8.2 ust. 6-8. Zapisy te rzeczywiście zobowiązują do kwalifikowania uczestników projektu bezrobotnych lub biernych zawodowo wyłącznie na podstawie zaświadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub urzędów pracy. Jednakże wersja ta nie ma zastosowania do projektu realizowanego przez stronę skarżącą”[52].

Inny zakres uprawnień kontrolnych wynikał z umowy analizowanej w wyroku z 17 lipca 2025 r., I GSK 514/24, dotyczącym Wielkopolskiego RPO 2014–2020. NSA stwierdził, że podczas weryfikacji wniosku o płatność § 11 tej umowy pozwalał Instytucji Pośredniczącej wezwać beneficjenta do złożenia wyjaśnień i dokumentów bezpośrednio i pośrednio związanych z realizacją projektu.[53]

---

52 Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24.02.2026 r., sygn. akt I GSK 786/23, SIP LEX nr 4081439. Uzasadnienie prawne: akapity od słów „W okresie realizacji projektu obowiązywała wersja wytycznych” i „Z twierdzeń spółki wynika”. RPO Województwa Śląskiego 2014–2020; właściwe wytyczne: od 23.08.2017 r. do 09.09.2019 r. Wersja od 01.01.2021 r. nie miała zastosowania do projektu.

53 Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17.07.2025 r., sygn. akt I GSK 514/24, SIP LEX nr 3904535. Uzasadnienie prawne: akapit od słów „Zarzuty zaś sformułowane punktach 2 i 3” i wcześniejsze uwagi o granicach kontroli kasacyjnej oraz nieskutecznym zakwestionowaniu faktów. Wielkopolski RPO 2014–2020: weryfikacja kwalifikowalności wydatków we wniosku o płatność na podstawie § 11 konkretnej umowy; ocena dowodów ograniczona skutecznymi zarzutami kasacyjnymi. Dla FENG por. rozdział III i przypisy 22, 43–44 (zlecenie i zakres upoważnienia; odrębne podstawy i warunki kontroli statusu uczestnika oraz kosztów).

Praktyka instytucji

Zakres ustaleń raportu PARP

Raport ewaluacyjny PARP z grudnia 2024 r. w części dotyczącej działania 2.17 FENG zawiera następującą ocenę: „połowa beneficjentów wskazała, że informacje wymagane na etapie wnioskowania były w ich ocenie nadmiarowe lub zbędne”[54].

Ustalenie to dotyczy etapu ubiegania się o wsparcie. W części o działaniu 2.17 oceniano m.in. zrozumiałość dokumentacji aplikacyjnej i zakres wymaganych informacji, a nie żądania pełnych akt kadrowych podczas kontroli projektu. Liczby 15 wnioskodawców i czterech wybranych projektów opisują nabór; w opublikowanym raporcie nie oznaczono nimi liczebności próby przy cytowanym wyniku. Oceny wymogów zapisanych w dokumentacji trzeba więc odróżnić od ustaleń dotyczących praktyki ich stosowania.

Gold plating administracyjny w praktyce stosowania prawa

Dodatkowe obciążenia mogą wynikać również ze sposobu stosowania wymogów w trakcie realizacji projektu. Zgodnie z badaniem z 2017 r. przeprowadzonym dla Komisji Rozwoju Regionalnego Parlamentu Europejskiego (REGI) przejawem gold-platingu może być ograniczanie korzyści uproszczonych metod rozliczania kosztów przez wymaganie dokumentowania kosztów rzeczywistych[55].

Jak wskazują służby Komisji Europejskiej, w odniesieniu do kategorii wydatków refundowanych przy zastosowaniu uproszczonych metod rozliczania kosztów dokumenty finansowe lub dokumenty zamówienia leżące u podstaw wydatku nie powinny być wymagane do celów weryfikacji kwot faktycznie poniesionych i

---

54 PARP; PAG Uniconsult, Fundacja IDEA Rozwoju i IDEA Instytut, *Ewaluacja systemu (w tym kryteriów) wyboru projektów FENG. I runda badawcza. Raport końcowy*, Warszawa, grudzień 2024, część o działaniu 2.17: s. 132 oraz 134–135 numeracji raportu (s. 133 oraz 135–136 PDF); zakres i metody: s. 6–7 i 37; wykaz odrębnych załączników: s. 249 (s. 250 PDF). Podstawą przywołanych ustaleń jest raport główny, bez odrębnych załączników z tabelami, bazami i transkrypcjami. Dla cytowanego wyniku niedostępne pozostają odrębne tabele wynikowe, dokładne brzmienie pytania ankietowego oraz liczebność próby. Zakres I rundy: 15 działań z 21 objętych całym badaniem; wyjątek dotyczący drugiego naboru SMART PARP — s. 37, przypis 5. Oficjalna publikacja: PARP — raport i opis publikacji (dostęp: 19.10.2026 r.). I runda objęła zasadniczo nabory, w których ocenę zakończono do 30 czerwca 2024 r.; dodatkowo włączono drugi nabór PARP w Ścieżce SMART, którego wyniki ogłoszono we wrześniu 2024 r.

55 K. Böhme, F. Holstein, M. Toptsidou, S. Zillmer, *Research for REGI Committee – Gold-plating in the European Structural and Investment Funds*, Parlament Europejski, 2017, PE 585.906, DOI: 10.2861/57458, s. 51–52, zwłaszcza ramka 29 na s. 52. Wersja PDF.

zapłaconych przez beneficjenta. Nadal weryfikuje się warunki wsparcia, a przy stawkach ryczałtowych również koszty stanowiące podstawę ich naliczenia[56].

Badanie z 2017 r. opisuje praktyki z innych państw członkowskich UE, które autorzy zakwalifikowali jako administracyjny gold-plating. Taka kwalifikacja nie przesądza jednak automatycznie o bezprawności konkretnego żądania. Trzeba je ocenić w okolicznościach danej sprawy[57].

Omówione wyżej orzeczenia oraz raport PARP uzasadniają wniosek, że ryzyko żądania nadmiernych informacji w polskiej praktyce administracyjnej jest realne. Nadmierne obciążenia mogą przy tym wynikać także z obecnie obowiązujących przepisów nakładających obowiązki informacyjne. Z tego względu za nieco niepokojące uważam opisane w sprawie I GSK 786/23 rozszerzenie wymogów dokumentacyjnych w wytycznych obowiązujących od 1 stycznia 2021 r.

---

56 Zawiadomienie Komisji — Wytyczne dotyczące stosowania uproszczonych metod rozliczania kosztów w ramach funduszy objętych rozporządzeniem (UE) 2021/1060, Dz. Urz. UE C/2024/7467 z 20.12.2024 r., pkt 6.1, s. 43–44, oraz pkt 6.3.1, s. 46–47; por. pkt 6.3.2–6.3.3, s. 47–48. Por. także pkt 6.6, s. 51. Techniczne wskazówki służb Komisji, z zastrzeżeniem wykładni sądów UE. Nadal bada się kwalifikowalność operacji, beneficjenta i uczestników, warunki refundacji oraz udokumentowanie jednostek lub rezultatów; kontrole nadużyć są odrębne. Przy stawce ryczałtowej odróżnia się objętą nią kategorię kosztów od kosztów stanowiących podstawę obliczenia tej stawki. Kadrowy charakter dokumentu nie określa celu żądania.

57 K. Böhme, F. Holstein, M. Toptsidou, S. Zillmer, *Research for REGI Committee – Gold-plating in the European Structural and Investment Funds*, Parlament Europejski, 2017, PE 585.906, DOI: 10.2861/57458, s. 16; ramka 8, s. 25; ramka 29, s. 52; pkt 7.2, s. 64–65. Przykłady: oświadczenia żądane poza instrukcją na Węgrzech i pełne wyciągi bankowe we Włoszech, także z wydatkami poza refundacją. Szeroka definicja obejmuje dodatkowe obowiązki dowodowe, restrykcyjną wykładnię i nieproporcjonalne kontrole; pkt 7.2 uwzględnia także uzasadnione wymogi. Materiał historyczny i porównawczy, nie ustalenie dotyczące FENG; kwalifikacja przyjęta przez autorów nie rozstrzyga legalności konkretnego żądania. PDF.

Obciążenia proceduralne a zainteresowanie wsparciem

Odrębną kwestią jest wpływ złożoności procedur na zainteresowanie wsparciem. Zagraniczne badania wskazują, że może ona zniechęcać do ubiegania się o pomoc. Przykładowo Bhargava i Manoli wykazali w badaniu dotyczącym amerykańskiej ulgi podatkowej Earned Income Tax Credit (EITC), że bardziej złożone pismo obniżyło odsetek zgłoszeń o 6,1 pkt proc., a dłuższy formularz o 4,0 pkt proc. względem prostego pakietu, dla którego odsetek zgłoszeń wyniósł 23%[58]. Z kolei Allen i Drolc wykazali, że dłuższa lista wymaganych dokumentów obniżała ocenę własnej kwalifikowalności i deklarowaną gotowość aplikowania w hipotetycznym programie wsparcia zakupów żywności[59].

58 S. Bhargava, D. Manoli, *Psychological Frictions and the Incomplete Take-Up of Social Benefits: Evidence from an IRS Field Experiment*, „American Economic Review" 2015, t. 105, nr 11, s. 3489–3529, DOI: 10.1257/aer.20121493. Autorski PDF, s. 18–19, tabela 5. Eksperyment dotyczył podatników, którzy wcześniej nie zgłosili ulgi mimo domniemanej kwalifikowalności; nie obejmował przedsiębiorstw ani konkursów dotacyjnych. Badanie: USA, 35 050 podatników z Kalifornii, ulga EITC za rok podatkowy 2009; wysyłka eksperymentalna w połowie listopada 2010 r., obserwacja rozpatrywanych zgłoszeń od lipca 2010 r. do marca 2011 r. (rys. 3, s. 17 autorskiego PDF). Dostęp: 19.10.2026 r.

59 M. Allen, C.A. Drolc, *Worth the effort? Compliance costs, heuristics, and perceived program accessibility*, „Journal of Public Administration Research and Theory" 2026, t. 36, nr 3, s. 299–315, DOI: 10.1093/jopart/muag007. Eksperyment 1 dotyczył zakresu dokumentacji w hipotetycznym programie wsparcia zakupów żywności; mierzono deklaracje, nie rzeczywiste wnioski. W eksperymencie 3 dotyczącym zwrotu podatku dokumenty wymagane od wszystkich były jednakowe. Badanie: internetowe próby dorosłych mieszkańców USA; eksperyment 1: 8–11.05.2024 r. (N = 2407), eksperyment 2: 9–13.10.2024 r. (N = 965), eksperyment 3: 9–10.06.2025 r. (N = 1004); część Analytic approach i przypis 5 artykułu. Dostęp: 19.10.2026 r.

Administracyjny gold-plating może zwiększać obciążenia proceduralne. W świetle opisanych mechanizmów psychologicznych może to zniechęcać do korzystania z funduszy europejskich[60,61,62].

Przywołany materiał nie pozwala jednoznacznie ustalić, że wymogi proceduralne zmniejszyły liczbę wniosków w FENG. Uproszczenie wymogów może jednak być impulsem do zwiększenia zainteresowania naborami.

---

60 F. Hattke, D. Hensel, J. Kalucza, *Emotional Responses to Bureaucratic Red Tape*, „Public Administration Review" 2020, t. 80, nr 1, s. 53–63, DOI: 10.1111/puar.13116. Części Method and Data, Results i Discussion. Eksperyment laboratoryjny na 136 studentach: obciążająca procedura wywoływała dezorientację, frustrację i złość. Nie mierzono liczby wniosków; autorzy zastrzegają ograniczoną możliwość przenoszenia wyników na inne populacje i rzeczywiste procedury. Badanie: Niemcy, rekrutacja studentów dwóch uczelni publicznych na początku 2018 r.; z 210 zrekrutowanych osób do analizy zakwalifikowano 136 obserwacji (Sample Characteristics, s. 57). Dostęp: 19.10.2026 r. Pełny tekst w repozytorium EconStor.

61 C. Custódio, C. Hansman, D. Mendes, *Information Frictions and Firm Take-Up of Government Support: A Randomised Controlled Experiment*, wersja IX 2024, s. 9–13, tabela 3. Working paper; DOI wersji SSRN: 10.2139/ssrn.3857851. Informacja o dopłatach płacowych zwiększyła odsetek respondentów deklarujących złożenie wniosku o 2,6 pkt proc. wobec około 32% w grupie kontrolnej (7740 respondentów, 7,2% aktywnej próby). Dodatkowa instrukcja nie dała istotnego przyrostu; dla gwarancji kredytowych nie wykazano efektu. Nie zmieniano wymogów dokumentacyjnych; interpretację ograniczają wysoki odsetek nieudzielonych odpowiedzi i deklaratywny charakter wyniku. Badanie: przedsiębiorstwa w Portugalii; interwencje 8 i 15.04.2020 r., ankieta następcza w drugiej połowie września 2020 r. (część 3, s. 8). Dostęp: 19.10.2026 r.

62 P. Burge, H. Lu, P. Smith, N. Koch, *Incentivising SME uptake of health and wellbeing support schemes*, RAND Europe dla Department for Work and Pensions (DWP) oraz Department of Health and Social Care (DHSC), publikacja 2023; badanie ankietowe od listopada 2018 r. do stycznia 2019 r. Rozdział 4.5, tabela 6.4; próba: rozdział 1 i tabela 6.5. Wielka Brytania, hipotetyczny wybór, 500 pracodawców (10–249 zatrudnionych; 441 w zbiorczej kategorii obejmującej sektor prywatny, inne podmioty i partnerstwa publiczno-prywatne). Wymóg wcześniejszego wniosku o finansowanie i danych o efektach nie wpłynął istotnie statystycznie na deklarowany wybór (poziom 5%). Nie badano rzeczywistych zgłoszeń ani czasu potrzebnego na dopełnienie formalności. Wynik nie pozwala ocenić skutków czasochłonnych wymagań ani sytuacji mikropracodawców. Okres badania: rozdział 1.4.3 (Telephone survey). Dostęp: 19.10.2026 r.

IV Minimalizacja danych

Pytanie analityczne: Czy wymaganie od Beneficjentów gromadzenia kopii dokumentów pracowniczych MŚP, zawierających dane wykraczające poza zakres niezbędny do potwierdzenia warunku udziału w projekcie, jest zgodne z zasadą minimalizacji danych?

Nawet gdy istnieje podstawa do sprawdzenia dokumentu, pozostaje pytanie, które zawarte w nim informacje są do tego potrzebne.

Art. 88 ustawy wdrożeniowej nadaje status administratorów podmiotom wymienionym w art. 87 ust. 1, w tym beneficjentom i właściwym instytucjom. Ciążą na nich zatem obowiązki wynikające z przepisów o ochronie danych osobowych, m.in. informacyjne oraz dotyczące dostępu do danych, ich zabezpieczenia i okresu przechowywania.

Role podmiotów i ryzyka obiegu danych

Dokument pracowniczy może trafić od pracodawcy uczestnika do beneficjenta projektu, następnie do właściwej instytucji, a czasem także do wykonawcy technicznego. Rolę każdego z tych podmiotów trzeba oceniać w odniesieniu do wykonywanych przez niego czynności. Status administratora wynikający z art. 88 ustawy wdrożeniowej odnosi się do przetwarzania w ramach zadań określonych ustawą. Nie przesądza automatycznie o roli każdego podmiotu i każdej operacji na dokumentacji pracowniczej.

Pracodawca lub MŚP udostępniające dane pracownika powinny ustalić podstawę ujawnienia oraz ograniczyć przekazywane informacje do tych, które są niezbędne do sprawdzenia właściwego warunku wsparcia. Beneficjent pozyskujący dane w celu kwalifikacji uczestnika powinien odrębnie określić cel, zakres i podstawę tej czynności, wykonać właściwe obowiązki informacyjne oraz zapewnić dostępność dowodów. Jego rola wobec tych danych wymaga oceny na podstawie ustawy i rzeczywistych czynności; sama nazwa „operator” nie oznacza działania wyłącznie w imieniu innego administratora.

PARP lub inna właściwa instytucja pozyskuje dane w granicach przypisanych jej zadań oraz niezbędnego zakresu weryfikacji. Dostęp na podstawie art. 89 ustawy wdrożeniowej nie uzasadnia pozyskiwania informacji zbędnych dla tych zadań. Jeżeli wykonawca techniczny przetwarza dane wyłącznie w imieniu administratora, należy ustalić warunki powierzenia z art. 28 RODO; samo zlecenie usługi nie rozstrzyga jeszcze o takim statusie.

Dla każdego etapu należy ustalić osoby uprawnione do dostępu, sposób bezpiecznego przekazywania i przechowywania, kontrolę powstających kopii oraz właściwy okres retencji. Ograniczenie przesyłania dokumentów zmniejsza ich obieg, ale wymaga zapewnienia rzeczywistego dostępu do źródeł przez okres wynikający z przepisów i właściwej umowy. Bez wglądu we właściwe dokumenty nie można

ostatecznie określić wszystkich ról ani podać jednego terminu przechowywania dla każdego przypadku.[63]

63 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., art. 87–91; RODO, art. 4 pkt 7–8, art. 5 ust. 1 lit. b–f, art. 6 ust. 1 i 3, art. 13–14, art. 28–29 oraz art. 32. Ocena ról zależy od celu i sposobu konkretnego przetwarzania; nie udostępniono pełnego łańcucha właściwych umów.

Dane zwykłe

Do danych zwykłych należą m.in. imię, nazwisko, adres zamieszkania i numer PESEL[64,65].

Także informacja o wysokości wynagrodzenia konkretnej osoby co do zasady stanowi zwykłą daną osobową[66,67].

Również do tych danych stosuje się zasadę minimalizacji. P. Drobek ujmuje ją następująco:

> „Dane mogą być więc przetwarzane tylko w takim zakresie, który jest niezbędny dla osiągnięcia celu ich zebrania”[68].

Dane szczególnych kategorii oraz dane z art. 10 RODO

Odrębnej oceny wymagają informacje należące do szczególnych kategorii danych. Ich katalog zawiera art. 9 ust. 1 RODO:

> „1. Zabrania się przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby.”

Artykuł 10 RODO ustanawia odrębne warunki przetwarzania danych dotyczących wyroków skazujących, czynów zabronionych i powiązanych środków

---

64 A. Piskorz-Ryń i in. [w:] *Rozporządzenie w sprawie europejskiego zarządzania danymi (DGA). Komentarz*, red. A. Piskorz-Ryń, M. Sakowska-Baryła, WKP 2025, art. 2, pkt 9–10. Stan prawny: 10.07.2025 r.

65 Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (UODO), decyzja z 14.03.2019 r., ZSZZS.440.632.2018, opublikowana na www.uodo.gov.pl. Uzasadnienie prawne, akapit od słów „Każda z przesłanek legalizujących proces przetwarzania danych osobowych”, z wyliczeniem imion, nazwisk, adresu zamieszkania i numeru PESEL.

66 Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 09.04.2025 r., sygn. akt III OSK 615/22, SIP LEX nr 3852624. Uzasadnienie faktyczne (stanowisko Prezesa UODO o danych zwykłych) i prawne, akapit od słów „Rozpoznając podniesione w tej sprawie zarzuty” (wynagrodzenie konkretnej osoby). Przywołana decyzja Prezesa UODO z 24.11.2020 r., ZWOS.440.5337.2019.ZS.JK.

67 P. Fajgielski, *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, wyd. III, WKP 2025, komentarz do art. 9 RODO, pkt 14. Stan prawny: 10.07.2025 r.

68 P. Drobek [w:] *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, red. E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz, Warszawa 2018, komentarz do art. 5, pkt 23. Stan prawny: 01.10.2017 r.

bezpieczeństwa. Dane te nie należą do szczególnych kategorii danych osobowych z art. 9 RODO, lecz podlegają szczególnej ochronie.[69]

Szczególna ochrona obejmuje także informacje ujawniane pośrednio. Taką sytuację rozpatrywał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE) w sprawie C-184/20, dotyczącej publikacji w internecie oświadczeń o interesach prywatnych:

> „Mając na względzie całość powyższych rozważań, na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 i art. 9 ust. 1 RODO należy interpretować w ten sposób, że zamieszczanie na stronie internetowej organu publicznego odpowiedzialnego za gromadzenie oświadczeń o interesach prywatnych i kontrolę ich treści danych osobowych mogących pośrednio ujawnić orientację seksualną osoby fizycznej stanowi przetwarzanie dotyczące szczególnych kategorii danych osobowych w rozumieniu tych przepisów”[70].

Podobnie w wyroku z 4 października 2024 r., C-21/23, dotyczącym zamawiania przez Internet produktów leczniczych, których sprzedaż jest zastrzeżona dla aptek, TSUE wskazał:

> „W związku z tym, aby dane osobowe mogły zostać uznane za dane dotyczące zdrowia w rozumieniu art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 i art. 9 ust. 1 RODO, wystarczy, że mogą one wskazywać, poprzez intelektualną operację kojarzenia lub dedukcji, na informacje dotyczące stanu zdrowia osoby, której dane dotyczą (zob. podobnie wyrok z dnia 1 sierpnia 2022 r., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, pkt 123)”[71].

Przy ocenie dokumentów pracowniczych w FENG nie wystarczy zatem sprawdzić, czy szczególne kategorie danych wymieniono w nich wprost. Trzeba również ustalić, czy można je wywnioskować przez kojarzenie lub dedukcję oraz czy ich przetwarzanie jest niezbędne i dopuszczalne w świetle właściwych przepisów RODO.
Przetwarzanie informacji należących do szczególnych kategorii danych wymaga wykazania zarówno podstawy przetwarzania z art. 6, jak i właściwego wyjątku od zakazu z art. 9 ust. 2. Sama niezbędność dla kontroli ani postanowienie umowy nie zastępują tego wyjątku. Artykuł 87 ust. 3 ustawy wdrożeniowej dotyczy wskazanych

---

69 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. (RODO); tekst skonsolidowany 000.003 ze sprostowaniami; art. 9 ust. 1–4, s. 10–11; art. 10, s. 11.

70 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 01.08.2022 r., OT przeciwko Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, ECLI:EU:C:2022:601, pkt 119–128, w szczególności 128, s. 28 PDF.

71 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 04.10.2024 r., ND przeciwko DR, C-21/23, ECLI:EU:C:2024:846, pkt 76–94, w szczególności 83–90. SIP LEX nr 3783145; urzędowy tekst PDF EUR-Lex: pkt 74–94, s. 17–21, oraz sentencja.

w nim danych osób otrzymujących wsparcie z EFS+ i ubiegających się o takie wsparcie; nie stanowi automatycznej podstawy przetwarzania tych danych w FENG.

Jeżeli nie można wykazać właściwej podstawy przetwarzania danych szczególnych kategorii, należy wyeliminować ich przekazywanie, zachowując możliwość sprawdzenia warunku udziału innym dopuszczalnym dowodem lub odpowiednio ograniczonym dokumentem. Nie przesądza to o całkowitym zakazie przetwarzania takich danych w FENG: każda właściwa podstawa wymaga odrębnego wskazania. Dane dotyczące wyroków skazujących, czynów zabronionych i powiązanych środków bezpieczeństwa podlegają oddzielnej ocenie według art. 10 RODO, w tym warunkowi nadzoru władz publicznych albo upoważnienia prawnego przewidującego odpowiednie zabezpieczenia.[72]

Informacje objęte tajemnicą przedsiębiorstwa

Tajemnica przedsiębiorstwa nie jest osobną kategorią danych osobowych. Ta sama informacja może podlegać ochronie jako tajemnica przedsiębiorstwa, a jednocześnie stanowić daną zwykłą albo należeć do szczególnych kategorii danych.

Przesłanki ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa i ich znaczenie dla zakresów obowiązków omawiam w rozdziale V.

V Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa

Pytanie analityczne: Czy i w jakim zakresie wymóg przekazywania zakresów obowiązków kadry zarządzającej MŚP podmiotom zewnętrznym może ingerować w informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji?

Art. 11 ust. 2 u.z.n.k. definiuje tajemnicę przedsiębiorstwa następująco: „Przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, które jako całość lub w szczególnym zestawieniu i zbiorze ich elementów nie są powszechnie znane osobom zwykle zajmującym się tym rodzajem informacji albo nie są łatwo dostępne dla takich osób, o ile uprawniony do korzystania z informacji lub rozporządzania nimi podjął, przy zachowaniu należytej staranności, działania w celu utrzymania ich w poufności”[73].

Katalog informacji mogących stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa jest otwarty, pod warunkiem że informacje te „posiadają wartość gospodarczą”.

---

72 RODO, art. 6 ust. 1 i 3, art. 9 ust. 1–2 oraz art. 10; ustawa wdrożeniowa, art. 87 ust. 3. Upoważnienie dotyczące EFS+ obejmuje dane o pochodzeniu rasowym lub etnicznym lub zdrowiu oraz dane o terminie zakończenia odbywania kary pozbawienia wolności, na warunkach tego przepisu.

73 Ustawa z dnia 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 85; art. 11 ust. 1–6, s. 3; ust. 7–8, s. 4.

Wartość gospodarcza nie jest jedyną przesłanką ochrony. Jak podkreśla E. Nowińska:

> „Wszystkie warunki ustawowe muszą być spełnione łącznie”[74].

Znaczenie wymogu wykazania przesłanek ochrony ilustruje sprawa udostępnienia informacji publicznej o nagrodach i premiach w spółce. Samo powiązanie informacji z wynagrodzeniami nie przesądza o objęciu jej tajemnicą przedsiębiorstwa. W tej sprawie NSA wskazał:

> „W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego nieprzekonujące jest stanowisko, że wnioskowane do udostępnienia informacje realizują przesłankę materialną objęcia ich tajemnicą przedsiębiorcy. Spółka twierdzi, iż są to informacje cenotwórcze i przez to mające wartość gospodarczą. Wykazanie takiej relacji wymaga przedstawienia logicznego związku pomiędzy ujawnieniem informacji o ogólnej kwocie wypłaconych w Spółce w latach 2017 i 2018 nagród i premii a potencjalną zmianą cen akcji Spółki. Związek taki nie został wykazany. Informacja o wypłaconych nagrodach i premiach dotyczy jedynie pewnych, dodatkowych elementów wynagrodzenia, wypłacanych w określonym czasie i przez to nie daje z pewnością pełnego obrazu polityki płacowej Spółki”[75].

W przypadku analizowanych tu zakresów obowiązków ochrony mogą wymagać informacje o organizacji przedsiębiorstwa. Do tej grupy E. Nowińska zalicza w komentarzu do art. 11 u.z.n.k.:

> „dane dotyczące organizacji przedsiębiorstwa, a więc np. wiadomości dotyczące jego struktury organizacyjnej, przepływu dokumentów, sposobu kalkulacji cen, zabezpieczenia danych, zasad współpracy pomiędzy poszczególnymi działami przedsiębiorstwa (komórkami organizacyjnymi) itp.”[76].

---

74 E. Nowińska [w:] E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2022, komentarz do art. 11, pkt 9. Stan prawny: 15.02.2022 r.

75 Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 09.05.2023 r., sygn. akt III OSK 2257/21, SIP LEX nr 3554681. Uzasadnienie prawne, akapit od słów „W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego nieprzekonujące jest stanowisko”. Sprawa udostępnienia informacji publicznej o łącznych nagrodach i premiach w spółce; kontekst odmienny od dokumentacji FENG.

76 E. Nowińska [w:] E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2022, komentarz do art. 11, pkt 9. Stan prawny: 15.02.2022 r.

Uznanie informacji za tajemnicę przedsiębiorstwa nie wyłącza jej zgodnego z prawem udostępnienia. Art. 3 ust. 2 dyrektywy (UE) 2016/943 stanowi: „Pozyskiwanie, wykorzystywanie lub ujawnianie tajemnicy przedsiębiorstwa uznaje się za zgodne z prawem w zakresie, w jakim takiego pozyskiwania, wykorzystywania lub ujawniania wymaga prawo unijne lub krajowe lub w jakim na nie zezwala”[77].

Dla zachowania ochrony istotne jest także to, komu informacja została ujawniona. Znaczenie ograniczonego kręgu odbiorców wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 3 października 2000 r., I CKN 304/00: «Informacja nie ujawniona do wiadomości publicznej traci ochronę prawną, gdy każdy przedsiębiorca (konkurent) dowiedzieć się o niej może drogą zwykłą i dozwoloną, a więc np. gdy pewna wiadomość jest przedstawiana w pismach fachowych lub gdy z towaru wystawionego na widok publiczny każdy fachowiec poznać może, jaką metodę produkcji zastosowano. "Tajemnica" nie traci zaś swego charakteru przez to, że wie o niej pewne ograniczone koło osób, zobowiązanych do dyskrecji w tej sprawie, jak pracownicy przedsiębiorstwa lub inne osoby, które przedsiębiorca wtajemnicza w proponowany im interes»[78]. Ujawnienie tajemnicy przedsiębiorstwa w ramach obowiązków weryfikacyjnych nie powoduje zatem utraty ochrony, o ile nadal spełnione są jej ustawowe przesłanki.

Informacje o obowiązkach kadry mogą zatem podlegać równocześnie kilku rodzajom ochrony. Wiążą się z przetwarzaniem danych osobowych, a ich szczegółowy zakres może stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa, co ilustruje przywołany komentarz E. Nowińskiej. Jeżeli ujawniają również dane szczególnych kategorii, wymagają ochrony przewidzianej we wszystkich właściwych przepisach.

Utrzymanie poufności wymaga także odpowiednich środków organizacyjnych i technicznych. Przy udostępnianiu zakresów obowiązków należy ograniczyć krąg odbiorców do osób, które potrzebują tych informacji do właściwej weryfikacji,

---

77 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z 08.06.2016 r. w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem. Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2016 r., s. 1–18; art. 1 ust. 2 lit. b–c; art. 2 pkt 1 lit. a–c; art. 3 ust. 2, s. 10 PDF.

78 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03.10.2000 r., sygn. akt I CKN 304/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 59. Uzasadnienie prawne: akapity od słów „Informacja nie ujawniona do wiadomości publicznej traci ochronę prawną” i „Podjęcie niezbędnych działań”. Dawne brzmienie art. 11 ust. 4 u.z.n.k.; cytat zachowuje pisownię oryginału. Dalszy akapit wskazuje wymóg działań organizacyjnych i porządkowych dla zachowania poufności. Źródło: indeksowane fragmenty urzędowej publikacji SN; wskazano akapity uzasadnienia bez paginacji. Dostęp do przywołanych fragmentów: 19.10.2026 r.

zapewnić, aby odbiorcy byli zobowiązani do zachowania poufności, a także zadbać o bezpieczny kanał przekazania oraz kontrolę dostępu i dalszych kopii. Oznaczenie dokumentu jako poufnego pomaga zidentyfikować jego charakter, ale nie zastępuje wykazania wszystkich przesłanek z art. 11 ust. 2 u.z.n.k. ani działań rzeczywiście chroniących informację. Nie oznacza to obowiązku zawierania odrębnej umowy o poufności w każdym przypadku; należy ustalić zabezpieczenia już wynikające z prawa, upoważnień i właściwych umów.[79]

VI Spójność wymogów w FENG i FERS

Pytanie analityczne: Czy różne wymogi dowodowe stosowane w FENG i FERS wobec porównywalnych sytuacji znajdują wystarczające uzasadnienie w przepisach, dokumentach programowych, konstrukcji wskaźników lub metodach rozliczania?

Porównanie FENG i FERS wymaga ustalenia, co mają potwierdzać żądane dokumenty. W FENG punktem odniesienia są omówione w rozdziale III podstawy weryfikacji z art. 74 rozporządzenia 2021/1060, pkt 8–10 podrozdziału 3.10 Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027 z 19 maja 2026 r. oraz warunki KKK i PKW. W każdym przypadku trzeba uwzględnić wersję dokumentacji właściwą dla danej umowy.

79 Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, art. 11 ust. 2; RODO, art. 5 ust. 1 lit. f, art. 29 i art. 32 w zakresie informacji będących danymi osobowymi. Por. SN, wyrok z 03.10.2000 r., I CKN 304/00, dotyczący dawnego brzmienia ustawy: działania organizacyjne i porządkowe służące zachowaniu poufności.

Wymogi dowodowe w przywołanych przykładach FERS

W regulaminie rekrutacji i uczestnictwa Instytutu ADN dokumenty pracownicze wskazano na etapie przekazania kompletu dokumentów zgłoszeniowych. W § 5, etap IV, pkt 2B lit. c wymieniono: „Kopie umów o pracę lub zakresów obowiązków pracowników skierowanych do wsparcia w ramach projektu;”[80,81].

Jednocześnie § 6 ust. 2 tego samego regulaminu wymaga przy delegowaniu pracownika kopii umowy o pracę wraz z zakresem obowiązków. Alternatywa z § 5 nie pozwala zatem przyjąć, że oba dokumenty są zamienne w całej procedurze ADN. Przytoczone postanowienia należy uwzględniać łącznie przy porównywaniu wymogów.

Również regulamin Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. (MARR) przewiduje dokumenty pracownicze. Zgodnie z § 3 ust. 9 przed podpisaniem Umowy wsparcia kwalifikowalność pracownika i spełnienie kryteriów preferencji potwierdza się m.in.:

80 Instytut ADN, FERS.01.03-IP.09-0061/23, Regulamin rekrutacji i uczestnictwa, aktualny od 15.07.2025 r., § 5 etap IV pkt 2B lit. c, s. 16; por. pkt 2A lit. f, s. 15, i pkt 2B lit. e, s. 16. Ponadto § 6 ust. 2, s. 22–23, przewiduje kopię umowy o pracę wraz z zakresem obowiązków przy delegowaniu pracownika.

81 Instytut ADN, Regulamin rekrutacji i uczestnictwa, FERS.01.03-IP.09-0061/23. Aktualny od 15.07.2025 r. § 5 etap IV pkt 2A lit. f i pkt 2B lit. c oraz e, s. 15–16; dokumenty przed umową, s. 20; § 9 ust. 13, s. 35–37; § 11, s. 39–40. W dokumentacji VIII i IX rundy udostępniano tę wersję regulaminu (dostęp: 19.10.2026 r.). Nie przesądza to wersji wiążącej konkretnego uczestnika. Ponadto § 6 ust. 2, s. 22–23, przewiduje kopię umowy o pracę wraz z zakresem obowiązków przy delegowaniu pracownika. Źródła: dokumentacja IX rundy; wzór umowy wsparcia — załącznik nr 13; oświadczenie operatora z 24.04.2024 r. Oświadczenie dotyczy poufności danych finansowych i wielkości zatrudnienia; nie potwierdza wykonania zabezpieczeń ani objęcia nimi wszystkich informacji kadrowych. Wzór nie zastępuje podpisanej umowy konkretnego przedsiębiorcy.

„aktualną umową o pracę (zawartą w formie elektronicznej lub kopią poświadczoną za zgodność z oryginałem) wraz z zakresem obowiązków”[82].

Dokumenty te pozwalają porównać zapisane w nich wymogi, ale nie ustalić praktyki operatora w konkretnym przypadku ani treści podpisanej umowy, której nie udostępniono. Porównanie ma też ograniczenie wynikające z odmiennego sposobu rozliczania wsparcia: wskaźniki produktu i rezultatu Akademii HR nie służą rozliczaniu kosztu indywidualnej podróży pracownika.

Różnice wymogów dokumentacyjnych należy oceniać przez pryzmat faktu, który ma zostać udowodniony, warunków udzielenia wsparcia oraz ryzyka nieprawidłowości, a nie samej przynależności projektu do FENG albo FERS.

Przesłanki uzasadniające różnice

Artykuł 74 ust. 1–2 rozporządzenia 2021/1060 wymaga weryfikacji wykonania współfinansowanych produktów i usług oraz zgodności operacji z warunkami wsparcia. Jednocześnie przewiduje kontrole oparte na ryzyku i proporcjonalne do ryzyk zidentyfikowanych uprzednio na piśmie. Przy uproszczonych metodach rozliczania weryfikowane jest spełnienie warunków refundacji, co nie oznacza odstąpienia od kontroli kwalifikowalności. W mojej ocenie uzasadnia to podejście, w którym zakres dokumentacji wynika z konkretnej potrzeby kontrolnej, a nie z założenia, że większa liczba dokumentów zawsze zapewnia lepszą kontrolę[83].

82 MARR S.A., Regulamin rekrutacji i uczestnictwa, Akademia HR – dostosuj firmę do wymagań jutra, FERS.01.03-IP.09-0047/23. Wersja 11.0, 32 strony; opublikowana 03.04.2026 r. według strony dokumentów projektu (https://akademiahr.marr.pl/dokumenty/). Data publikacji nie przesądza, od kiedy regulamin wiąże konkretnego uczestnika. § 3 ust. 4 i 9, s. 7–8; § 7 ust. 20, s. 21–22; § 10 ust. 1 pkt 15 i przypisy 13–14, s. 26; § 11, s. 28. W tym samym serwisie udostępniono także załącznik nr 7 — wzór umowy wsparcia w pakiecie załączników do wersji 11; § 2 pkt 16, s. 5, zawiera akceptację regulaminu, a § 10 ust. 4, s. 17, odsyła do niego w sprawach nieuregulowanych. Jest to wzór, nie dowód treści konkretnej podpisanej umowy (dostęp: 19.10.2026 r.).

83 Por. art. 74 ust. 1–2 rozporządzenia (UE) 2021/1060, w przywołanej wyżej wersji skonsolidowanej z 01.07.2026 r.

W porównaniu należy przede wszystkim oddzielić potwierdzenie statusu osoby, związku wsparcia z jej pracą, faktycznego uczestnictwa lub wykonania działania oraz — jeżeli jest to wymagane — wysokości wynagrodzenia albo czasu pracy. Są to odrębne okoliczności. Umowa o pracę może dostarczać informacji o podstawie zatrudnienia, ale sama nie dowodzi udziału w kursie. Lista obecności może potwierdzać uczestnictwo, ale nie przesądza o uprawnieniu do otrzymania wsparcia. Opis stanowiska może wyjaśniać zasadność szkolenia, lecz nie musi potwierdzać aktualnego zatrudnienia[84,85].

Z tego względu szerszy zakres dowodów w jednym instrumencie może być uzasadniony, gdy dokumentacja służy wykazaniu dodatkowego warunku. Nie jest jednak wystarczającym uzasadnieniem ogólne stwierdzenie, że „FENG finansuje przedsiębiorstwa, a FERS uczestników". Trzeba wskazać, jaką dodatkową okoliczność pozwala ustalić konkretny dokument.

Nie należy również sprowadzać porównania do przeciwstawienia „dokumenty w FENG — oświadczenia w FERS". Horyzontalne wytyczne kwalifikowalności z 19 maja 2026 r., w rozdziale dotyczącym EFS+, przewidują potwierdzenie kryterium właściwym dokumentem, w szczególności zaświadczeniem lub dokumentem wystawionym przez właściwy podmiot. Oświadczenie przewidziano, gdy kryterium nie może zostać potwierdzone takim dokumentem, z uwzględnieniem szczegółowych reguł. Rodzaj dokumentu określa właściwa instytucja w regulaminie wyboru projektów. Ocena konkretnego przypadku wymaga więc uwzględnienia dokumentacji naboru i wersji zasad właściwej dla projektu[86].

Równoważność dowodów

Jeżeli oba instrumenty wymagają potwierdzenia tego samego statusu zatrudnienia u tego samego rodzaju podmiotu i w tym samym istotnym momencie lub okresie, a

---

84 PARP, Regulamin wyboru projektów Akademia HR, nabór FERS.01.03-IP.09-002/23. Wersja obowiązująca od 01.08.2023 r., data zatwierdzenia 01.08.2023 r. wskazana na s. 1; podrozdział 5.2 pkt 1–4 i 7–8 oraz przypis 5, s. 16–17; podrozdział 5.3 pkt 1–4 oraz przypis 6, s. 17–18; podrozdział 5.6 pkt 11, 14–15 i 19–21, s. 22–23.

85 PARP, Akademia HR, Proces udzielania wsparcia przedsiębiorcom przez Operatorów, załącznik nr 9 do RWP naboru FERS.01.03-IP.09-002/23. Wersja 17-stronicowa, odrębna od konsultacyjnej 16-stronicowej, udostępniana na oficjalnej stronie naboru jako załącznik nr 9 do RWP; przy pliku i w jego treści nie wskazano jednoznacznej daty wersji. Data regulaminu wyboru projektów nie potwierdza daty tego załącznika. Ustalenie, czy dokument wiąże strony konkretnej umowy, wymaga odrębnej oceny jej treści. I oraz II.1.1, s. 3; II.2.6 pkt 5, s. 6–7; II.3.1 pkt 4–7, s. 7–8; II.3.2 pkt 5–7 i 10–11, s. 10–12; III pkt 5–7 i przypis 11, s. 14. Źródło: PARP — dokumentacja naboru Akademia HR (dostęp: 19.10.2026 r.).

86 Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027 z 19.05.2026 r., rozdział 4 dotyczący EFS+.

ryzyko jest porównywalne, należy dążyć do równoważnego standardu dowodowego. Równoważność nie oznacza identycznego formularza, lecz podobną wiarygodność ustalenia przy możliwie małym obciążeniu.

Przykładowo, gdy w jednym instrumencie aktualne zaświadczenie pracodawcy wystarcza do potwierdzenia zatrudnienia, a w drugim żąda się pełnej umowy, wszystkich aneksów oraz dokumentów płacowych wyłącznie w tym samym celu, taki szerszy wymóg wymaga dodatkowego uzasadnienia. Może nim być konieczność ustalenia ciągłości zatrudnienia, określonej formy współpracy, wymiaru czasu pracy albo wyjaśnienia rozbieżności. Jeżeli jednak dodatkowe dokumenty nie wyjaśniają żadnej dalszej istotnej okoliczności, różnicę należy ocenić jako słabo uzasadnioną i wymagającą przeglądu pod kątem proporcjonalności.

Nie można przy tym automatycznie uznać dokumentu obszerniejszego za bardziej miarodajny. Dawno zawarta umowa może nie odzwierciedlać aktualnego stanu zatrudnienia; z kolei ogólnikowe zaświadczenie może nie obejmować wymaganego okresu. Ujednolicać należy zatem przede wszystkim wymagania co do niezbędnych informacji, ich aktualności, pochodzenia i możliwości sprawdzenia.

Takie podejście odpowiada również zasadzie minimalizacji danych z art. 5 ust. 1 lit. c RODO. Jeżeli wysokość wynagrodzenia, numer rachunku lub inne postanowienia umowy nie są potrzebne do danego sprawdzenia, należy rozważyć dokument o ograniczonym zakresie, odpowiedni wyciąg albo wgląd do dokumentu źródłowego zamiast przesyłania całej kopii. Nie oznacza to jednak automatycznej dopuszczalności usuwania informacji potrzebnych do kontroli ani prawa do odmowy przedstawienia niezbędnego dowodu[87].

Sama rozbieżność między programami nie przesądza zatem o bezprawności bardziej rozbudowanego wymogu. Stanowi natomiast podstawę do postawienia pytania, czy dodatkowe obciążenie przynosi rzeczywistą korzyść dowodową.

VII Interpretacja katalogów dokumentów

Pytanie analityczne: Jak należy interpretować sformułowania typu „w szczególności umowa o pracę” — jako katalog przykładowy czy wymóg obligatoryjny — z uwzględnieniem pełnego kontekstu dokumentacji programowej, zasad wykładni oraz celu weryfikacji?

W analizowanych postanowieniach zwrot „w szczególności” wprowadza przykładowe wyliczenie dokumentów. Taką funkcję tego zwrotu opisuje § 153 ust. 3 Zasad techniki prawodawczej, stanowiących załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 20 czerwca 2002 r. Zgodnie z nim „można objaśnić znaczenie danego określenia przez przykładowe wyliczenie jego zakresu, wyraźnie wskazując przykładowy charakter wyliczenia przez posłużenie się zwrotem: «w szczególności»”.

87 Por. art. 5 ust. 1 lit. c RODO.

Przepis ten stanowi tu pomocniczy punkt odniesienia do wykładni językowej; przytoczone klauzule dokumentacji programu wskazują przykłady dokumentów służących weryfikacji, a nie ustanawiają definicji legalnej[88].

Pomocnicze potwierdzenie przykładowego charakteru wyliczenia zawiera komentarz M. M. Dębskiej do § 153 Zasad techniki prawodawczej. Autorka wyjaśnia:

> «W ostateczności, gdyby i powyższe było niemożliwe (np. dlatego że elementów jest zbyt wiele), zgodnie z § 153 ust. 3 z.t.p. można objaśnić znaczenie danego określenia przez przykładowe wyliczenie jego zakresu (definicja niepełna z wyliczeniem przykładowym). Wówczas trzeba jednak wyraźnie zaznaczyć przykładowy charakter wyliczenia przez posłużenie się zwrotami: „w szczególności" albo „zwłaszcza"»[89,90].

Zakres wymaganej dokumentacji należy odrębnie ocenić w świetle celu weryfikacji, uwzględniając m.in. dokumentację programową oraz omówione zasady proporcjonalności i zaufania do przedsiębiorcy.

Sformułowania te występują w następujących dokumentach:

1. FENG 1.1 „Ścieżka SMART"

W części dotyczącej zadań z zakresu umiędzynarodowienia § 2 ust. 8 pkt 2 wskazuje jako przykład dokumentów podlegających weryfikacji przy rozliczaniu stawek jednostkowych:

> „dokumentacja potwierdzająca związek uczestnika wyjazdu z beneficjentem, w szczególności umowa o pracę i adekwatny zakres obowiązków,"[91].

88 Zasady techniki prawodawczej, załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 20.06.2002 r., t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 300, § 146 ust. 1, s. 29, oraz § 151–153, s. 30. § 153 ust. 3 dotyczy objaśniania określeń w aktach normatywnych.

89 M. M. Dębska, *Zasady techniki prawodawczej. Komentarz*, LexisNexis 2013, załącznik § 153, akapit od słów „W ostateczności". Stan prawny: 12.11.2013 r. Aktualne brzmienie § 153 ust. 3 ZTP: przypis 88.

90 Zasady techniki prawodawczej, t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 300, załącznik, § 153 ust. 3, s. 30.

91 PARP, SMART FENG.01.01-IP.02-001/26, załącznik nr 1 do umowy Szczegółowe warunki realizacji Projektu, 12.02.2026 r., § 2 ust. 8 pkt 2, s. 6.

Historyczny przykład porównawczy pochodzi z pliku załącznika nr 1 do umowy oznaczonego 30.03.2023, udostępnionego przez PARP w archiwum naboru 2/2023 jako dokument obowiązujący do 20.10.2023. § 6 ust. 6–9, s. 11–12, określa wskaźnik, dokumenty jego potwierdzenia, katalog dodatkowej weryfikacji i przesłanki kontroli dokumentów księgowych[92].

2. FENG 2.25 „Promocja marki innowacyjnych MŚP”

Podobny przykład zawiera § 3 ust. 9 pkt 2 wzoru umowy o dofinansowanie, dotyczący weryfikacji dokumentów przy rozliczaniu stawek jednostkowych:

> „dokumentacja potwierdzająca związek uczestnika wyjazdu z Beneficjentem, w szczególności umowa o pracę, umowa zlecenia[19] i adekwatny zakres obowiązków,”[93].

92 PARP, Szczegółowe warunki realizacji modułów, załącznik nr 1 do umowy, archiwalny nabór 2/2023, plik 20230330, oznaczony „obowiązywał do 20.10.2023”. Data 30.03.2023 r. pochodzi z nazwy pliku. § 6 ust. 3–9, s. 11–12 PDF; ust. 8 pkt 2 i 4, s. 12. W ust. 8 pkt 4 powtórzono dokumenty z pkt 2; ust. 6, 7 i 9 są identyczne z § 2 ust. 6, 7 i 9 dokumentu z 2026 r., co nie przesądza tożsamości wersji ani związania konkretną umową. Oficjalne archiwum: PARP — Ścieżka SMART, nabór 2/2023 (weryfikacja: 19.10.2026 r.).

93 PARP, FENG 2.25 „Promocja marki innowacyjnych MŚP”, wzór umowy o dofinansowanie z 02.10.2025 r., § 3 ust. 9 pkt 2, s. 5.

Przypis 19 w dokumencie źródłowym uzależnia uwzględnienie umowy zlecenia od potwierdzenia zatrudnienia bezpośrednio przy realizacji projektu. Potwierdzenie to ma wynikać z zakresu obowiązków[94,95].

Taki sam zapis zawiera wcześniejsza wersja dokumentu[96].

3. FENG 2.17 „Rozwój oferty klastrów dla firm" — dokumentacja dla Ponadregionalnych Klastrów Wzrostowych

W § 2 ust. 4, dotyczącym weryfikacji dokumentów przy rozliczaniu stawek jednostkowych, ten sam zapis występuje w pkt 2 i 4:

> „dokumentacja potwierdzająca związek uczestnika wyjazdu z beneficjentem, w szczególności umowa o pracę i adekwatny zakres obowiązków,"[97].

W dokumentach PKW i Ścieżki SMART umowę o pracę i adekwatny zakres obowiązków wskazano jako przykłady akceptowanych dowodów. W działaniu 2.25 „Promocja marki innowacyjnych MŚP" wymieniono także umowę zlecenia. Użycie zwrotu „w szczególności" potwierdza przykładowy charakter tych wyliczeń. W mojej ocenie również przedstawienie np. umowy zlecenia z zakresem obowiązków nie powinno zostać uznane za niewystarczające, o ile dokumenty te wykazują kwalifikowany status osoby i spełnienie warunków właściwego instrumentu[98,99].

---

94 PARP, FENG 2.25, wzór umowy o dofinansowanie z 02.10.2025 r., § 3 ust. 9 pkt 2, przypis 19, s. 5.

95 PARP, Przewodnik kwalifikowalności wydatków — FENG 02.25 Promocja marki innowacyjnych MŚP; nabór ogólny 1/2025; okładka 08.04.2025 r., etykieta obowiązywania od 17.04.2025 r.; rozdział 7 ust. 4 pkt 2 i przypis 2, s. 18. Wskazany katalog dokumentów ma charakter przykładowy. Zakres obowiązków ma potwierdzać zatrudnienie bezpośrednio przy realizacji projektu. Dokument odrębny od wzoru umowy z 02.10.2025 r.

96 PARP, FENG 2.25 „Promocja marki innowacyjnych MŚP", wzór umowy o dofinansowanie z 22.10.2024 r., § 3 ust. 9 pkt 2, s. 5.

97 PARP, PKW, warunki rozliczania stawek jednostkowych, załącznik nr 1 do umowy, 17.09.2024 r. Odrębny historyczny nabór z 2024 r.; nie przesądza treści klauzuli II naboru 2026 r. § 2 ust. 1–5, s. 2–3 PDF: wskaźniki (ust. 2), dokumenty podstawowe (ust. 3), dodatkowa weryfikacja (ust. 4 pkt 2 i 4 cytowane w tekście) i odrębne przesłanki kontroli dokumentów księgowych (ust. 5).

98 Zastrzeżenia do wniosku: przypis 46 (kwalifikowany status osoby i warunki właściwej kategorii wsparcia); art. 3 ust. 3 ustawy o PARP (przypis 99); w działaniu 2.25 — zatrudnienie bezpośrednio przy realizacji projektu (przypisy 94–95).

99 Ustawa z dnia 09.11.2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 98, art. 3 ust. 3, s. 2 PDF (tekst jednolity opublikowany w styczniu 2025 r.).

VIII Porównanie dobrych praktyk z Czech i Finlandii

Porównanie obejmuje wybrane mechanizmy czeskie i fińskie. Po stronie FENG odwołuję się przede wszystkim do działania 2.25. Porównanie nie obejmuje więc wszystkich instrumentów programu ani szczegółowego zestawienia wszystkich polskich wymogów.

Podział dokumentacji w OPZ+

Spośród analizowanych rozwiązań czeskich najwyżej oceniam wyraźny podział dokumentów w programie Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+). Wskazano w nim, które dokumenty należy przekazywać ze sprawozdaniem lub wnioskiem o płatność, a które mają pozostawać dostępne do kontroli. Podział ten określają pkt 8.3.1 i tabela 12. Jednocześnie pkt 5.3 nadal wymaga wykazania stosunku zatrudnienia lub innej uprawnionej relacji i wskazuje przykładowo umowę o pracę. Przydatność tego rozwiązania polega zatem na sposobie udostępniania dowodów zatrudnienia, przy zachowaniu obowiązku ich posiadania[100].

Spodziewaną korzyścią byłoby ograniczenie powielania i przesyłania dokumentów, niekoniecznie zmniejszenie liczby dokumentów, które trzeba posiadać. Nie należy też zakładać, że cały system OPZ+ jest mniej obciążający: opisane zasady przewidują m.in. dokumentację płacową w określonych przypadkach oraz archiwizację nagrań szkoleń zdalnych. Pozytywna ocena dotyczy wybranego mechanizmu, a nie całego czeskiego systemu kontroli[101].

100 Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV, czeskie Ministerstwo Pracy i Spraw Społecznych), *Specifická část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ+ pro projekty s jednotkovými náklady zaměřené na další profesní vzdělávání*, wydanie 6, obowiązuje od 01.07.2026 r., pkt 5.3, s. 30 i przypisy 95–96; pkt 8.3–8.3.1, s. 73; tabela 12, s. 74–75. Tłumaczenie własne; podstawą jest oryginał czeski.

101 Por. przywołane zasady OPZ+, wydanie 6, obowiązujące od 01.07.2026 r.

Dokumentowanie związku szkolenia z pracą

Przy dokumentowaniu związku szkolenia z pracą pozytywnie oceniam otwarty katalog dowodów, który pozwala ograniczać formalizm. Umożliwia wykazanie rzeczywistej relacji między treścią kursu a wykonywanymi zadaniami bez wymagania, aby każdy pracodawca dysponował dokumentem o identycznej nazwie. Katalog ma charakter przykładowy, a nie kumulatywny: nie należy traktować go jako obowiązku przedstawienia wszystkich wymienionych dokumentów[102,103].

W działaniach FENG obejmujących szkolenia przydatna byłaby podobna zasada akceptowania różnych, wzajemnie uzupełniających się dowodów — pod warunkiem że wykazują one związek wymagany w danym instrumencie FENG, a nie jedynie spełnienie czeskiego kryterium. Program kursu nie zastępuje dowodu zatrudnienia, a dokument zatrudnienia nie zastępuje uzasadnienia doboru kursu. Nie należy również przenosić z Czech definicji grupy docelowej ani katalogu dopuszczalnych form zatrudnienia.

---

102 MPSV/OPZ+, *Pomůcka k vazbě obsahu kurzu na pracovní náplň účastníka kurzu*, materiał jednostronicowy; s. 1, punkty dotyczące obecnej lub przyszłej pracy, kontroli i przykładowych materiałów. W dokumencie nie wskazano daty ani numeru wersji. Materiał nadal udostępniano na oficjalnej stronie MPSV: konkurs 071 OPZ+ — pliki dla beneficjentów (aktualizacja strony: 14.10.2026 r.; dostęp: 19.10.2026 r.). Data aktualizacji strony nie ustala daty ani wersji samego materiału.

103 MPSV, *Pomůcka k vazbě obsahu kurzu na pracovní náplň účastníka kurzu*, materiał pomocniczy OPZ+ dla konkursowych projektów dalszego kształcenia zawodowego rozliczanych kosztami jednostkowymi, s. 1. W dokumencie nie wskazano daty ani numeru wersji. Tłumaczenie własne; podstawą jest oryginał czeski. Oficjalne źródło i zastrzeżenia dotyczące aktualności materiału: por. przypis 102.

Dokumentowanie udziału w targach

Inny przykład stanowią zasady dokumentowania udziału w targach w instrumencie Marketing – výzva III czeskiego programu Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK). Dobrze dopasowano w nich wymagane dowody do działania i parametrów jego rozliczenia. Potwierdzenie organizatora dotyczące powierzchni stoiska, dokumentacja fotograficzna oraz wpis do katalogu dostarczają uzupełniających się informacji. Szczególnie trafne jest wymaganie potwierdzenia wystawionego najwcześniej w pierwszym dniu targów: ogranicza ono ryzyko utożsamienia wcześniejszej rezerwacji z faktycznie zrealizowanym udziałem. Jest to ocena konstrukcji dowodu, a nie wykazany wynik ewaluacji[104].

Zakres tego dowodu trzeba określić precyzyjnie. Dokumentację targową trafniej określać jako dowody wykonania działania lub osiągnięcia produktu niż jako samoistny dowód rezultatu gospodarczego. Zdjęcia i katalog nie wykazują jeszcze wzrostu eksportu ani pozyskania kontraktów.

Nie można jednak bezpośrednio zastąpić takim zestawem dokumentów dowodów dotyczących poszczególnych podróżujących osób. Obecność przedsiębiorstwa na targach i podróż określonej liczby uprawnionych przedstawicieli to różne fakty. Potwierdzenie stoiska nie dowodzi samoistnie, kto odbył podróż ani na jakiej podstawie reprezentował przedsiębiorstwo.

Podobne rozwiązania występują już w FENG. Wzór umowy dla działania 02.25 z 2 października 2025 r. przewiduje dokumenty udziału przedsiębiorstwa w wydarzeniu oraz dokumenty dotyczące liczby reprezentujących je osób. Dopuszcza także kontrolę dokumentacji związku uczestnika wyjazdu z beneficjentem, wskazując przykładowo umowę o pracę, umowę zlecenia i adekwatny zakres obowiązków. Czechy mogą więc stanowić punkt odniesienia do doprecyzowania i uporządkowania wymogów, nie dowód, że polski instrument opiera się wyłącznie na dokumentach księgowych[105].

W tym samym wzorze umowy przewidziano wyjątkową weryfikację dokumentów księgowych lub wyciągów bankowych przy poważnych wątpliwościach dotyczących podróży albo uzasadnionym podejrzeniu nadużycia. Służy ona potwierdzeniu faktycznego odbycia podróży, a nie wartości wydatku. To istotna granica rekomendacji: uproszczone rozliczanie nie powinno prowadzić do rutynowego

---

104 Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO, czeskie Ministerstwo Przemysłu i Handlu), *Pravidla pro žadatele a příjemce z OP TAK – zvláštní část, Marketing – výzva III*, wersja 3.2, obowiązuje od 03.06.2026 r.; pkt 1, s. 3; pkt 2.1, s. 4; pkt 3.4, s. 8–11; pkt 4, tabela wskaźników, s. 13; definicja pozycji Doprava, s. 13; pkt 5.2, s. 15–16. Tłumaczenie własne; podstawą jest oryginał czeski.

105 PARP, wzór umowy o dofinansowanie FENG 2.25 z 02.10.2025 r., § 3, w szczególności ust. 9 pkt 2.

odtwarzania kosztów rzeczywistych, ale nie wyklucza sprawdzania realności działania[106].

Finlandia i ustalenie dowodów przed rozliczeniem

Drugim punktem odniesienia są rozwiązania fińskie w funduszach polityki spójności na lata 2021–2027. Pozytywnie oceniam przede wszystkim wcześniejsze powiązanie produktu, kwoty ryczałtowej i dowodu warunkującego wypłatę. Zgodnie z § 14 rozporządzenia 866/2021 elementy te określa decyzja o wsparciu. Instrukcja EURA 2021 przewiduje następnie wybór osiągniętych produktów i przedstawienie ustalonych dowodów. Dla PARP użyteczna jest zasada, aby beneficjent już przed rozliczeniem wiedział, jaką okoliczność ma wykazać i jaki dowód będzie wystarczający.[107]

Praktykę tę konkretyzuje instrukcja instytucji Pohjois-Pohjanmaan liitto dla projektów EFRR/JTF: przy kwotach ryczałtowych wskazuje dowód produktu określonego w decyzji, np. raport, opracowanie lub link do produktu cyfrowego, a w odpowiednich przypadkach także dowody finansowania zewnętrznego. Dla modeli płacowych przewiduje inne dokumenty. Pozostają również obowiązki wspólne, m.in. sprawozdawcze i komunikacyjne. Oficjalna informacja o pomocy na rozwój przedsiębiorstw pokazuje zastosowanie kwot ryczałtowych także przy wsparciu MŚP; dostępność tej formy zależy jednak od naboru.[108]

106 Ten sam wzór umowy o dofinansowanie FENG 2.25 z 02.10.2025 r., postanowienia dotyczące weryfikacji stawek jednostkowych.

107 Rozporządzenie rządu Finlandii 866/2021, § 14 ust. 1–3 i 5 oraz § 15; EURA 2021 – Käyttöohje hankkeiden hakijoille ja toteuttajille, aktualizacja 29.09.2026, pkt 8.2.2.1, s. 68–69. Dostęp: 29.10.2026. Polskie opisy materiałów fińskich są tłumaczeniem i parafrazą autora; fińskie przepisy nie wiążą PARP.

108 Pohjois-Pohjanmaan liitto, Ohjeita maksatuksen hakemiseen, EAKR- ja JTF-hankkeet, lista „Kertakorvaushanke” i odrębne modele płacowe; Elinvoimakeskus, Yrityksen kehittämisavustus, FAQ „Mikä on kertakorvaus?” oraz część „Hakeminen”. Dostęp: 29.10.2026.

Fiński przykład nie potwierdza powszechnej anonimizacji dokumentacji kadrowej. Komunikat Pohjois-Pohjanmaan liitto z 25 sierpnia 2025 r. przewiduje składanie określonych dokumentów płacowych bez pseudonimizacji, przy ochronie dostępu. Instrukcja EURA 2021 nadal wyklucza przekazywanie wskazanych w niej identyfikatorów i danych wrażliwych również w chronionych załącznikach. Z tego porównania wynika potrzeba dopasowania zakresu i sposobu udostępnienia dowodu do konkretnego celu, a nie jednolity nakaz maskowania wszystkich danych lub przekazywania całych akt osobowych.[109]

Fińskie rozwiązanie uzupełnia czeski podział dokumentacji według etapu udostępnienia. Nie uzasadnia jednak automatycznego zastępowania dowodów dotyczących osób samym dowodem produktu. Kwota ryczałtowa i stawka jednostkowa podróży są odrębnymi metodami, a potwierdzenie udziału przedsiębiorstwa w wydarzeniu nie wykazuje samoistnie kwalifikowanego statusu każdego podróżującego. Przedmiotem pozytywnej oceny jest przewidywalność i dopasowanie wymogów dowodowych, a nie wykazana przewaga całego systemu fińskiego.[110]

IX Rekomendacje dla KM FENG

Ostatecznie rekomenduję ujednolicanie standardu dowodowego tam, gdzie FENG i FERS wymagają potwierdzenia rzeczywiście tego samego faktu, oraz utrzymywanie różnic tam, gdzie służą one wykazaniu dodatkowego warunku lub odpowiadają uzasadnionemu ryzyku. Z doświadczeń czeskich warto przejąć przede wszystkim precyzyjny podział dokumentacji według celu i etapu kontroli oraz akceptację równoważnych dowodów. Fiński przykład uzupełnia ten kierunek o wcześniejsze ustalenie produktu i wystarczającego dowodu. Nie należy natomiast wyprowadzać z tych doświadczeń postulatu rezygnacji z dokumentowania zatrudnienia ani automatycznego zastępowania dowodów dotyczących osób dokumentacją udziału przedsiębiorstwa.

---

109 Pohjois-Pohjanmaan liitto, Muutos hankehenkilöstön henkilötietojen käsittelyyn EURA 2021 -järjestelmässä, 25.08.2025, s. 1. Zmiana dotyczy wniosków o płatność otrzymanych od tej daty; wcześniejsze wnioski o płatność końcową mogą wymagać takich dokumentów na żądanie. Jest to instrukcja regionalna, a nie powszechna fińska norma ustawowa. Por. EURA 2021, pkt 3.7.4–3.7.4.1, s. 20–21. Dostęp: 29.10.2026.

110 Rozporządzenie (UE) 2021/1060, art. 53 ust. 1; rozporządzenie rządu Finlandii 866/2021, § 14; wzór umowy FENG 2.25 z 02.10.2025, § 3 ust. 8–9, s. 4–5. Por. omówienie Czech oraz FENG 2.17 i 2.25 w rozdziałach III, VII i VIII. Dostęp: 29.10.2026.

Rekomendacja dla PARP

Rekomenduję, aby PARP opierała weryfikację na dokumentach i informacjach niezbędnych do potwierdzenia wykonania zadania, osiągnięcia właściwych produktów lub wskaźników oraz spełnienia pozostałych warunków wsparcia, w tym kwalifikowalności uczestników. Zakres żądania należy każdorazowo powiązać z konkretnym celem kontroli. Gromadzenie danych osobowych wykraczających poza ten zakres może naruszać zasadę minimalizacji z art. 5 ust. 1 lit. c RODO, a nieuprawnione pozyskiwanie lub ujawnianie informacji spełniających przesłanki tajemnicy przedsiębiorstwa może naruszać jej ochronę.[111]

Dokumentacja przekazywana rutynowo i dostępna do kontroli

Proponuję określić dla FENG minimalny zestaw informacji i dowodów przekazywanych rutynowo, a dokumentację źródłową pozostawiać u podmiotu, który nią dysponuje. Powinna ona pozwalać odtworzyć podstawę kwalifikacji konkretnej osoby i pozostawać dostępna dla uprawnionych instytucji. Szerszej dokumentacji można byłoby żądać w ramach zaplanowanej kontroli opartej na ryzyku, doboru próby albo wyjaśniania określonej rozbieżności.

Takie rozwiązanie wymaga odróżnienia chwili, w której beneficjent sprawdza kwalifikowalność uczestnika, od późniejszej kontroli tego sprawdzenia przez instytucję. Pozostawienie dokumentu do kontroli na miejscu nie powinno oznaczać, że beneficjent dopiero wtedy ustala uprawnienie osoby do wsparcia. Dokumentacja ma pozwalać potwierdzić stan właściwy dla udzielenia wsparcia, a nie tylko stan istniejący w dniu wizyty kontrolnej.

Rekomendowałbym przy tym wykorzystanie istniejącej dokumentacji kadrowej i projektowej, zamiast tworzenia dodatkowego, równoległego rejestru. Należałoby z góry określić wymagane dane, sposób odnotowania weryfikacji, miejsce przechowywania źródeł oraz zasady ich udostępnienia. Gdy źródła znajdują się u pracodawcy uczestnika, a nie u beneficjenta projektu, konieczne byłoby także zapewnienie ich dostępności przez wymagany okres.

Minimalizacja danych i metody uproszczone

Jeżeli ten sam fakt można wiarygodnie sprawdzić na podstawie dokumentu o ograniczonym zakresie, odpowiedniego wyciągu lub kontrolowanego wglądu, należy przewidzieć takie rozwiązanie w zasadach instrumentu, z zachowaniem zgodności z przepisami i umową. Szerszego dowodu można wymagać, gdy jest potrzebny do sprawdzenia dodatkowego warunku, wyjaśnienia rozbieżności albo przeprowadzenia

111 RODO, art. 5 ust. 1 lit. c; ustawa wdrożeniowa, art. 25 ust. 8–10 i art. 89 ust. 1; ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, art. 11 ust. 2–4; dyrektywa (UE) 2016/943, art. 1 ust. 2 lit. b–c i art. 3 ust. 2. Nie każda informacja o wynagrodzeniu lub umowa spełnia przesłanki tajemnicy przedsiębiorstwa. Dostęp: 29.10.2026.

uzasadnionej kontroli. Informacje zbędne do tych celów powinny być pomijane lub zasłaniane, a dostęp do informacji koniecznych odpowiednio ograniczony. Rekomendacja nie ogranicza ustawowych uprawnień kontrolnych i nie uprawnia beneficjenta do jednostronnego pominięcia obowiązującego wymogu. Wdrożenie nowego sposobu przedstawiania dowodów może wymagać wyjaśnienia dokumentacji lub zmiany jej postanowień (rozdział VI).[112]

Przy metodach uproszczonych kontrola powinna odpowiadać warunkom danej metody, bez rutynowego odtwarzania kosztów rzeczywistych dla objętych nią wydatków. Nie wyłącza to weryfikacji właściwych jednostek lub produktów, kwalifikowalności osób zgodnie z warunkami właściwego instrumentu, kosztów stanowiących podstawę naliczenia stawki ryczałtowej — stosownie do sposobu ich rozliczania — zasad pomocy publicznej ani przeciwdziałania nadużyciom i podwójnemu finansowaniu (rozdział III).[113]

Forma i adresaci wdrożenia

Wdrożenie proponowanych zmian w FENG wymaga dostosowania zasad właściwego instrumentu. Polskie wytyczne przewidują określenie warunków rozliczania metod uproszczonych i odpowiednich dokumentów w umowie o dofinansowanie. Zależnie od obecnego brzmienia dokumentacji wystarczające może być wyjaśnienie otwartego katalogu dowodów albo konieczna może być zmiana odpowiednich postanowień[114].

Propozycja doprecyzowania postanowień umownych

Rekomenduję doprecyzowanie wzoru na potrzeby przyszłych umów. Przykładowym miejscem takiej zmiany jest § 2 ust. 4 pkt 2 załącznika nr 1 do wzoru umowy KKK z II naboru 2026 r. Propozycja polega na dodaniu po obecnym postanowieniu następującego zastrzeżenia, przy zachowaniu jego katalogu dokumentów i wymogu wykazania kwalifikowanego związku uczestnika z właściwym podmiotem:

„Na potrzeby potwierdzenia warunku udziału przekazywany dokument lub wyciąg obejmuje informacje niezbędne do ustalenia tożsamości uczestnika, jego

---

112 RODO, art. 25 ust. 2 i art. 32; ustawa wdrożeniowa, art. 25 ust. 8–10. Por. TSUE, wyrok z 02.03.2023, C-268/21, Norra Stockholm Bygg, pkt 54–59, s. 13–14 oficjalnego polskiego PDF; sentencja pkt 2, s. 15. Wyrok dotyczy postępowania cywilnego i jest tu argumentem interpretacyjnym dotyczącym RODO, a nie bezpośrednim rozstrzygnięciem o uprawnieniach PARP. Dostęp: 29.10.2026.

113 Rozporządzenie (UE) 2021/1060, art. 74 ust. 1 lit. a i ust. 2; Komisja Europejska, Wytyczne dotyczące stosowania uproszczonych metod rozliczania kosztów, C/2024/7467, pkt 6.1 i 6.3.1–6.3.3. Wytyczne mają charakter technicznych wskazówek; nie są rozporządzeniem. Dostęp: 29.10.2026.

114 Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027 z 19.05.2026 r., podrozdział 3.10 pkt 8–10.

kwalifikowanego związku z właściwym podmiotem w wymaganym okresie oraz obowiązków istotnych dla danego wsparcia. Informacje zbędne do tego sprawdzenia podlegają zasłonięciu. Beneficjent zapewnia zachowanie i dostępność dokumentacji źródłowej przez wymagany okres. W granicach przepisów i umowy Instytucja może żądać dalszych dokumentów potrzebnych do wyjaśnienia rozbieżności lub przeprowadzenia weryfikacji, wskazując jej cel i potrzebny zakres".

Proponowany zapis ma ograniczyć obieg danych zbędnych do sprawdzenia uczestnika, przy zachowaniu ścieżki audytu, dokumentacji źródłowej i kontroli nadużyć. Proponowana klauzula nie daje oświadczeniom pierwszeństwa przed innymi dowodami ani nie pozwala w każdym przypadku zastępować wymaganych dokumentów wyciągami. Jej przyjęcie wymaga oceny zgodności z pełnym wzorem umowy i dokumentacją naboru; w modelu, w którym źródła przechowuje pracodawca uczestnika, trzeba również zapewnić beneficjentowi i uprawnionym instytucjom ich rzeczywistą dostępność.

W przyszłych umowach doprecyzowanie może zostać wprowadzone do wzoru przez właściwą instytucję. W odniesieniu do umów już zawartych wyjaśnienie wystarczy, jeżeli jedynie precyzuje istniejące obowiązki, w tym zakres otwartego katalogu dokumentów i stosowanie zasad minimalizacji danych. Jeżeli proponowane rozwiązanie zmienia wymagany dokument, sposób jego przedstawienia lub obowiązki stron, konieczne jest zastosowanie właściwego trybu zmiany umowy. Ocenę tę należy przeprowadzić dla konkretnej umowy i dokumentacji naboru. Samo zamieszczenie tej propozycji w ekspertyzie nie zmienia obowiązującej umowy ani nie upoważnia beneficjenta do jednostronnego odstąpienia od jej wymogów.[115]

115 PARP, KKK, II nabór 2026, załącznik nr 1 do umowy „Warunki rozliczenia stawek jednostkowych", 02.09.2026 r., § 2 ust. 4 pkt 2; Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków z 19.05.2026 r., podrozdział 3.10 pkt 8–10; rozporządzenie (UE) 2021/1060, art. 74 ust. 1–2; RODO, art. 5 ust. 1 lit. c. Jest to propozycja uzupełnienia klauzuli, nie cytat z obowiązującego wzoru.

Komitet Monitorujący FENG może skierować zalecenia do Instytucji Zarządzającej FENG, która zapewnia dalsze działania w związku z tymi zaleceniami[116].

Tryb pracy Komitetu określa jego regulamin, przyjęty w aktualnej wersji uchwałą nr 110 z 10 sierpnia 2026 r.[117,118].

Jeżeli proponowane rozwiązanie wymaga zmiany kryteriów wyboru operacji, zmianę zatwierdza Komitet Monitorujący[119].

Wyjaśnienia oraz zmiany dokumentacji lub wzorów umów przygotowuje Instytucja Zarządzająca albo właściwa instytucja pośrednicząca w zakresie powierzonych jej zadań; w odniesieniu do omawianej dokumentacji jest to PARP. Ewentualne zmiany wytycznych należą do ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego[120].

Ocena przydatności i pilotaż

Pozytywnie oceniam możliwość ograniczenia w ten sposób zbędnego obiegu dokumentów przy zachowaniu kontroli. Nie wykazano jednak większej skuteczności proponowanego rozwiązania, w szczególności tego, że model czeski lub fiński obniża łączne koszty obsługi, zapewnia większą poufność lub zmniejsza liczbę nieprawidłowości. Ograniczenie przesyłania kopii może zmniejszać ekspozycję danych, ale część kosztów może zostać przeniesiona na przechowywanie, późniejsze udostępnianie i kontrole na miejscu.

Zasadne byłoby zatem pilotażowe zastosowanie rozwiązania i porównanie czasu przygotowania dokumentacji, liczby ponownych wezwań, zakresu przekazywanych danych, kosztów kontroli oraz rodzaju i skali wykrywanych nieprawidłowości.

---

116 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060, tekst skonsolidowany z 01.07.2026 r., 006.001; art. 40 ust. 1–3, s. 57–58; art. 75 lit. a–b, s. 88 PDF. Konsolidacja ma charakter informacyjny.

117 Uchwała nr 110 Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021–2027 z 10.08.2026 r. w sprawie przyjęcia zmian w Regulaminie Komitetu Monitorującego, § 1–2, s. 1.

118 Regulamin Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021–2027, załącznik do uchwały nr 110 z 10.08.2026 r., § 5 ust. 1–10 i 13–15, s. 10–11; § 7 ust. 1–3 i 8–10, s. 13.

119 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z 24.06.2021 r., tekst skonsolidowany z 01.07.2026 r., 006.001; art. 40 ust. 1–3, s. 57–58 PDF; art. 73 ust. 1 i 3, s. 85–86; art. 74 ust. 1–2, s. 87–88; art. 75, s. 88. Konsolidacja ma charakter informacyjny.

120 Ustawa wdrożeniowa z 28.04.2022 r., t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm., aktualizowany tekst Sejmu z 31.07.2026 r.; art. 4 ust. 1 i ust. 2 pkt 2, s. 7; art. 5 ust. 1–4, s. 8–9; art. 8 ust. 1–2, s. 10–11; art. 9 ust. 1–3 i 8, s. 12–13; art. 50 ust. 1–4, s. 46; art. 51 ust. 1–8, s. 46–48.